Narodna in Studijska
Knjižnica via Geppa, 9
TRIESTE

List izhaja ob sobotah. Posamezna številka 25 lir, zaostale številke dvojno. Naročnina: celoletna 1100, polletna 600, trimesečna 350, mesečna 90 lir. Oglasi: 30 lir mm v širokosti 1 stolpca, plačajo se vnaprej

DELO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Leto IX. štev. 6 (435) TRST - SOBOTA, 9. FEBRUARJA 1957 Posamezna štev. 25 lir

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: TRST, ulica Capitolina 3; telef.: 44-046 in 44-047
Odgovorni urednik: RUDOLF BLAŽIČ (Biagi)
založništvo „Dela"; tiska tip. Riva ul. Torrebianca 12

Rešitev vprašanja Acegat nerodno odgodena

Rešitev zapletenega vprašanja Acegat, ki bi se bila morala najti v občinskem svetu, bila z izglasovanjem odborovega predloga odgodena.

Mestno prebivalstvo je nedvomno pričakovalo več od občinskega sveta, prav posebno od tistih strank, ki sestavljajo odbor in ki bi se morale zavedati, da se ne morejo kdovekaj igrati z mestnimi interesi zaradi pičle relativne večine, ki jo imajo.

Komunisti so v teku dolge razprave o proračunu Acegat zahtevali, naj se vprašanje dobalno reši, t.j. naj se postavi v ospredje prenovitev podjetja. Občinski odbor je to zahtevo popolnoma prezrl in je skušal najti rešitev, ki ne zadovoljuje nikogar. Z 29 glasovi proti 25 in 5 vzdržanimi je bil sprejet sklep o ugotovitvi primanjkljaja in o njegovem zmanjšanju od milijarde 70 milijonov na 606 milijonov, kar pa je le manever, ker je primanjkljaj ostal vedno na isti višini in je bil le formalno znižan za polovico s črpanjem velike vsote iz amortizacijskega sklada, nedotakljivega po zakonu.

Občinski odbor je tudi napovedal, da bo moral svet ponovno razpravljati o tem vprašanju, da bi se našel način za odpravo deficita. Takrat bo postavljena zahteva po zvišanju tarif, ker je že sedaj odbor napovedal, da zanj ni druge rešitve.

Kakšno je sedaj stanje? Upravna komisija Acegat lahko izbere dve poti: ali sprejme sklep pičle večine občinskega sveta ali pa se obrne na pokrajinski upravni odbor, ki lahko zavrne sprejeti sklep. V tem primeru ostane stvar na istem, kot je bila pred časom, ko se je razprava o Acegat začela.

Občinski odbor je dejansko skušal s svojim predlogom rešiti sebe pred nevarnostjo propasti, istočasno pa razrešiti stranke, ki so do sedaj vedrile in oblačile v upravni komisiji podjetja, odgovornosti za nastali položaj.

Toda manever ni uspel. Če je odbor dobil zadostno število glasov, da se lahko še obdrži, ni mogel pa pred občinstvom prikriti odgovornosti tistih političnih skupin, ki so do sedaj upravljale Acegat in privedle podjetje v tako obupno finančno stanje.

Slej ali prej se bo vozel Acegat moral razvozljati. Tega ne bodo marali storiti pripadniki občinske večine. Na to pa jih bo prisilila akcija opozicije, ki ne more preko težkega in skoraj bankrotnega položaja v podjetju, ter sila razmer. Stanje se bo še poslabšalo, ko se bo znova začela agitacija nameščencev in uslužbencev podjetja, ki je bila prekinjena, da bi iz sklepa občinskega sveta lahko izšla ugodna rešitev delavskih gospodarskih zahtev.

Rešitev pa se ne more najti z manevri, ki le podaljšujejo hiranje Acegat in mu grozijo v bližnji ali daljni bodočnosti s popolnim polomom. Ni niti izključeno, da ne stojimo za manevrom nekaterih privatnih podjetnikov, ki bi verjetno radi prevzeli naše podjetje in ga spremenili iz občinskega v privatno podjetje, kar bi pomenilo pravo nesrečo za občino, ker privatniki zasledujejo le svoje interese, ne pa interese skupnosti.

Zelo jasno je, da je treba za ozdravitev podjetja najti novo pot. Ta nova pot pa je odprava dosedanjega načina upravljanja, ustanovitev takšne upravne komisije, v kateri naj bodo tudi predstavniki opozicije, preprečitev iz političnih interesov vodečih strank umetnega napihovanja vodilnega osebja, predvsem pa izdelava večletnega načrta za ozdravitev podjetja, ki bi lahko zaživelo novo življenje in bi bilo v resnici v korist občinstva, ne pa vežbališče raznih političnih «upravnikov», ki jim je prihodnost podjetja deveta briga.

Bralcem

Bralce že zopet pozivamo, naj nudijo našemu listu pomoč. Naš list nima nobenih črnih fondov, iz katerih lahko po volji črpa sredstva za izhajanje. Če ne dobi podpore od svojih bralcev in prijateljev, se njegova prodaja ne zviša, se stalni bralci množično ne naročajo, če se zanj ne zbirajo prispevki in če ni plačanih naročnikov, nima od kod črpati potrebnih denarnih sredstev, ki mu lahko omogočajo nadaljnje izhajanje.

Tokrat moramo obvestiti naše bralce in prijatelje, da se naš list moral zateči k takšni rešitvi, ki mu bo omogočila sedaj redno izhajanje. Zato bo prišel od časa do časa na dveh zadnjih straneh, ker je drugače onemogoče kritije velikih stroškov.

Naš list ima za seboj lepe 7-letne tradicije boja za pravice delovnega ljudstva. Izšel je po prvi svetovni vojni, izhajal tudi v ilegali, med svojimi ustanovniki je imel junaške ljudi, med njimi so bili Pertot, Rovan, Starc in Pinko Tomažič. Upamo, da bodo naši bralci razumeli, kako bi bilo slabo, če bi moral ustavit s takimi slavnimi borbenimi tradicijami prekiniti svoje izhajanje. Zato se obračamo na prijatelje in bralce, ki naj našemu listu priskočijo na pomoč, da bo lahko še dalje prinašal slovenskim ljudem besedo Komunistične partije, besedo gibanja, ki se bije za srečnejšo prihodnost, za mir, demokracijo in socializem.

UREDNIŠTVO

Izjava Zveze malih posestnikov in Kmečke zveze

Dosedanje sodelovanje Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov v Trstu na vseh področjih, ki se tičejo kmetovalcev na Tržaškem in kmetijstva na sploh, je dokazalo, da ločeno delovanje obeh zvez, ki imata v bistvu iste cilje, je drobljenje sil v borbi za iste težnje.

Spričo tega sta izvršna odbora obeh zvez sklenila, da ustanovita stalni koordinacijski odbor, ki bo skrbel za tesnejše sodelovanje med obema zvezama in pripravil pogoje za dokončno združitev obeh organizacij.

Koordinacijskemu odboru, ki ima svoj sedež v prostorih Kmečke zveze v ulici Geppa št. 9, pritličje, načeljuje tovariš Marij Grbec.

Predsednik KZ
(Škerk Josip)

Predsednik ZMP
(Švab Valentin)

Trst, 7. febr. 1957.

Rezultati volitev v Romuniji

V nedeljo so bile v LR Romuniji parlamentarne volitve. Volitev se je udeležilo 11 milijonov 553.690 ali 99,15% volivcev, od teh je za kandidate ljudsko demokratične fronte glasovalo 98,88%, proti pa 115.880 ali 1% volivcev. Novi parlament bo štel 437 poslancev. Od teh je 169 delavcev iz proizvodnje, 113 pa intelektualcev. Narodnostne manjšine bodo imele 67 poslancev, med katerimi bodo tudi trije Srbi.

V kratkem otvoritev Sueza

Egiptovski krogi računajo, da bodo manjše oceanske ladje že v drugi polovici februarja lahko plule po Sueškem prekopu. Glavna očiščevalna dela se bližajo koncu. V marcu bo verjetno vzpostavljen redni promet.

Parlamentarci KPI za pravični zakon o slovenskem šolstvu

◆ *Srednjeveško načelo o reciprociteti in "demokratična" načela tržaškega "Piccola"*

V soboto zjutraj je na povabilo parlamentarnega urada pri Komunistični partiji TO prišel v Trst senator Giacomo Pellegrini. Za časa svojega obiska se je senator srečal tudi z zastopstvom slovenskih šolnikov in šolsko komisijo pri KP. V teku daljšega razgovora je bil sen. Pellegrini seznanjen z vprašanji, ki so nastali v zvezi z zakonskim osnutkom za slovenske šole, katerega misli vlada predložiti v razpravo VI. parlamentarni komisiji v Rimu.

Parlamentarec se je živo zanimal za iznesena vprašanja in je še enkrat potrdil, da bodo komunistični poslanci in senatorji odločno podprli upravičene zahteve slovenske narodne manjšine, ki ne sme biti postavljena z diskriminacijskim šolskim zakonom v manjvreden položaj. Izjavil je tudi, da je tako zadržanje za komuniste načelnega značaja. Pomenek je bil zelo ploden in je mnogo pomenil za razjasnitev položaja. Predvsem je senator ugotovil, da zakonski osnutek še ni bil predložen v razpravo in da se zato lahko še marsikaj da napraviti.

Podpora, ki jo nudi komunistična parlamentarna skupina akciji proti diskriminatorskemu zakonskemu osnutku, je zelo važna in bo lahko obrodila obenem s pomočjo socialistične parlamentarne skupine uspeh, če jo bodo Slovenci v Italiji znali odločno in konkretno podpreti.

Govori se, da je sam minister Rossi predlagatelj zakonskega osnutka in da se zanj tudi trdovratno bori. Njegova prizadevanja so v očividnem nasprotju z mnenjem nekaterih prvakov tržaške federacije socialdemokratov, kar pa ni nič izrednega, če pomislimo, da se socialdemokrati niso do sedaj izkazali v obrambi načelnih demokratičnih pravic.

Dejstvo, da so nekateri prvaki tržaške socialdemokratske stranke izrekli nekaj pomislekov na račun zakonskega osnutka, je, zgleda, razkačilo ljudi okrog «Piccola», ki ne zamudijo prilike, da bi nadaljevali svoje že tričetrtstoletno poslanstvo nacionalističnega hujskanja.

Že zadnjič smo omenili, da je rimsko zunanje ministrstvo objavilo noto, v kateri se trdi, da je zakonski osnutek popolnoma v skladu z ustavo, mirovno pogodbo in posebnim statutom. «Piccolo» pa se je ta teden že zopet povrnil na to noto, ki dokazuje čudne demokratične pojme vlade. «Piccolo» pravi, da je popolnoma umestno s komisijo ugotavljati narodnost učencev na slovenskih šolah in da je prav tako pravilno napraviti na Goriškem korak nazaj in spremeniti dosedanje slovenske šole v navadne paralelke italijanskih šol. Pri tem se sklicuje na srednjeveško načelo o «reciprociteti», ki, žal, še vedno velja v mednarodnem pravu v odnosih med državami, in obtožuje Slovence, da se preveč postavljajo v vlogi žrtev.

Ni nič čudnega, da se takoj pod člankom opaža v «Piccolu» vest o pokrajinskem kongresu MSI. Paralelizem je popolnoma na mestu, ker takšno pojmovanje o demokraciji, s katero se hočejo deliti državljani na dve kategoriji, odgovarja ljudem, o katerih pravi list, da bodo v kratkem imeli svoj kongres.

Zanimanje «Piccola» za zakonski osnutek o slovenskih šolah ni nič slučajnega, ker je ta list vedno trdil, da imajo Slovenci preveč pravic prav posebno na šolskem področju in zahteval, naj se vsa zadeva pretrese v luči proslule reciprocitete, na katero se sklicuje tudi nota zunanjega ministrstva. To zanimanje pa nas opozarja, da bodo tržaški desničarski krogi skušali na vsak način preprečiti sprejem takega zakona, ki bi res zagotovil slovenski narodni manjšini enakopravno šolo. Zato ni nič čudnega, da se nam vrinja misel, da je sedanji zakonski osnutek plod razgretih nacionalističnih možganov nekaterih krajevnih krogov, ki skušajo na vsak način izvajati v drugi obliki tisto raznarodovalno delo, ki so ga začeli pred več kot 35 leti.

Obletnica požiga "Lavoratore"

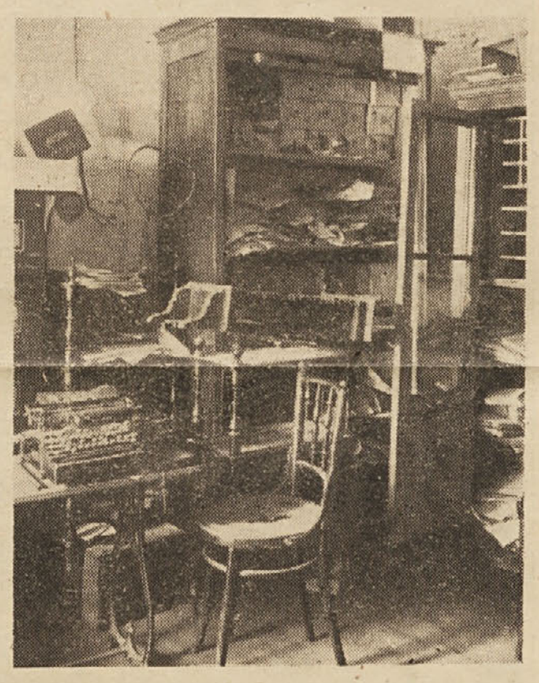

Danes poteka 36. obletnica prvega požiga uredništva in tiskarne «Lavoratora» in «Dela». Tedaj so fašistične tolpe vdrle s pomočjo takozvanih varnostnih organov v prostore uredništva in tiskarne in vse opustošile, za njimi je le malo ostalo. V tistih časih so se začele množične fašistične akcije proti naprednim organizacijam in sedežem, vladni organi pa so v najboljšem primeru vse to zločinsko početje dopuščale brez najmanjšega odpora. Zgornjo sliko, ki prikazuje, kaj je od tedanjega napada ostalo od vsega pohištva in opreme uredništev, objavljamo, da bodo naši ljudje vedeli, kaj se je dogajalo v preteklosti in da bodo budni pred fašistično nevarnostjo in pred vsakršnim napadom na demokratične svoboščine in na gibanja, ki so največ prispevala v borbi za osvoboditev izpod krvavega trinoštva.

ZSSR znatno znižala vojaške izdatke

◀ *Vrhovni sovjet razpravljal o proračunu in družbenem načrtu za l. 1957*

◀ *ZDA uradno organizirajo prevratniške akcije*

V torek se je začelo v Kremlju zasedanje Vrhovnega sovjeta ZSSR, ki ima na dnevnem redu več zelo važnih vprašanj.

V prvi točki je bila postavljena razprava o načrtu za gospodarski razvoj ZSSR v letu 1957. Najprej je podal poročilo o družbenem načrtu za letošnje leto novi predsednik planske komisije Pjervunhin, ki je naznanil, da se bo letos proizvodnja v industriji zvišala za 7,1 odst., v težki industriji za 7,8 odst. in proizvodnja potrošnega blaga za 5,9 odst. Številke dokazujejo, da se bo tempo večanja proizvodnje nekoliko zmanjšal v primeri s prejšnjimi leti, da bi se povečala kvaliteta, ki je leta nazaj zelo trpela v korist kvantitete. Proizvedli bodo 51,5 milijona ton jekla, 97 milijonov ton petroleja, 38,1 mil. ton železa, 39,5 mil. ton valjanih kovin, 211 milijard kWh električne energije. V kmetijstvu se predvideva znatno povečanje proizvodnje mesa, mleka, jajc, volne itd. Pšenice pa bodo pridelali toliko kot letos, t. j. 125 milijonov ton. Za kapitalne investicije (tovarne, rudnike, prevozništvo itd.) bo šlo 161 milijard rubljev. Za razvoj gospodarstva je določeno 376 milijard rubljev, t. j. 7,5 odst. več kot lani: 201,4 milijarde za industrijo in 61,6 milijarde za kmetijstvo. Za velika javna dela bo država potrošila 175 milijard, površina stanovanj bo znašala 46 milijonov kv m (lani 36 milijonov), za socialno skrbstvo 192 milijard.

Narodni dohodek se bo zvišal za 8 odst., storilnost dela za 5,4 odst. v industriji in 8,5 v gradbeništvu, proizvodni stroški se bodo znizali za 2,8 odst., delovna sila bo narasla za 1.700.000 ljudi.

Pjervuhin je dejal, da bo ZSSR posvetila kot vedno največjo pozornost razvoju težke industrije kot predpogoj za izboljšanje razmer v deželi. Istočasno pa bo posvečana posebna skrb razvoju lahke industrije in kmetijstvu. Napovedal je, da bodo sedaj gospodarski in finančni načrti zveznih republik spadali v pristojnost republiških vlad in to zaradi decentralizacije.

Finančni minister Zverev je podal poročilo o finančnem proračunu. Proračun znaša 614,8 milijard rubljev dohodkov in 603,8 milijard izdatkov. Letos predvidevajo za vojaške stroške 96,7 milijard rubljev ali 16 odst., lani pa je bilo nakazanih 102,5 milijard ali 18 odstotkov.

Vrhovni sovjet bo v teku svojega zasedanja sklepal tudi o podelitvi avtonomije zveznim republikam na sodnem področju in v avtonomni upravi zveznih republik, kar bo še pospešilo proces decentralizacije.

V sredo je načelnik tiskovnega urada pri zunanjem ministrstvu ZSSR Jljišov imel tiskovno konferenco, na kateri je obrazložil dokumente, ki dokazujejo, kako se ZDA uradno bavijo z organiziranjem konkretne prevratne kampanje proti Sovjetski zvezi in deželam ljudske demokracije na podlagi vežbanja in pošiljanja špijonov, diverzantov, saboterjev, raznih izzivanj in ostre propagande.

KP TO kongresu KP ZDA

Včeraj se je začel 16. kongres Komunistične partije ZDA. Ob tej priliki je Izvršni komite KP TO poslal pozdravno pismo, v katerem želi ameriški partiji uspehov v težki borbi, ki jo vodi za mir, demokracijo in socializem v specifičnih ameriških pogojih.

O mednarodni razpravi

V zadnjem času se v mednarodnem komunističnem gibanju vztraja na ponovni potrditvi važnosti marksistično-leninističnih načel o proletarskem internacionalizmu. Stari poziv «Proletarci vseh dežel, združite se!» je bolj kot kdaj koli važen proti poskusom vseh sovražnikov socializma, ki so skušali na podlagi dogodkov preteklega leta spraviti delavski razred in komunistične partije s poti borbe za dosego družbene emancipacije, da bi jih privedli na stališče revizije marksistično-leninističnih načel.

Ta ponovna potrditev načel po vprašanju proletarskega internacionalizma je bila neobhodno potrebna tudi ne glede na madžarske dogodke po pravilnem a prav gotovo ne novem, čeprav podcenjevanem opozorilu XX. kongresa o važnosti tega, da se v sleherni deželi borba za socializem vodi, ozirajoč se na narodne posebnosti, in je primerna konkretnim pogojem raznih narodov. Poudarjanje te raznolikosti v borbi za socializem v posameznih deželah je zahtevalo določitev tega, kar mora v tej borbi biti univerzalnega, skupnega vsem komunističnim in delavskim partijam. Iz tega izhaja razprava, ki je v teku v mednarodnem merilu glede na nekatera stališča Zveze komunistov Jugoslavije, ki so v nasprotju z načeli, s katerimi se navdihuje mednarodno komunistično gibanje, in na katera so se osredotočili zainteresirani upi socializmu sovražnih političnih sil v pojav takozvanega «nacionalnega komunizma», t. j. dejansko «komunizma» nacionalističnega, protisovjetskega značaja v «ravnovesju» med socialističnim in imperialističnim svetom.

Pojmi, ki se v sedanji razpravi na mednarodnem polju poudarjajo, sploh nimajo čiste, abstraktne ideološke vrednosti, temveč so tesno povezani s praktično politično akcijo komunističnih in delavskih partij. Zato je razprava zelo živahna in zanimiva za vse komuniste.

V Trstu imajo ta vprašanja, o katerih se danes razpravlja, posebno važnost iz dveh vidikov.

Predvsem vprašanje proletarskega internacionalizma, marksistično - leninistična koncepcija o nacionalnem vprašanju je posebno važna za tiste partije, ki delujejo kot naša na narodnostno mešanih področjih, na obmejnih področjih, kjer se nacionalna čustva poostrujejo in predstavljajo nacionalistične špekulacije stalno nevarnost. Pravilno zelo pogostoma, opozarjamo, da je eno izmed najvažnejših in nenadomestljivih nalog delavskega gibanja na tem področju neutrudna borba proti obema nacionalizmoma, ki tu delujeta, stalna borba za okrepitev razredne in demokratične enotnosti med Slovenci in Italijani kot neobhodno potreben pogoj za rešitev vseh gospodarskih, socialnih in političnih, torej tudi narodnostnih vprašanj. Absurdno bi bilo trditi, da deluje nacionalistična nevarnost, ki vedno preži na področjih, kot je naše, samo izven naše partije: njena akcija skuša doseči naše vrste na tihotapski način, kot se lahko vrine ideološko tihotapstvo, ko se neha budnost ideološkega značaja. Proti tej zahrbtni in prokleto škodljivi propagandni obliki umejo tržaški komunisti zaradi svojih zelo težkih in zdravilnih izkušenj biti budni. Zato ne preučujejo z zanimanjem le gradivo sedanje mednarodne razprave, temveč črpajo iz nje tudi nov elan za borbo brez slabosti in popuščanja predvsem proti nacionalistični nevarnosti, ki bi lahko izpodkopala njihovo enotnost.

(Nadaljevanje na IV. strani)

32. kongres PSI v Benetkah

V sredo se je začel v Benetkah 32. kongres socialistične stranke Italije. Tega dne so prinesli svoj pozdrav zastopniki raznih strank, ki so bile povabljene, da prisostvujejo zasedanjem, in je glavni tajnik stranke Nenni podal svoje poročilo.

V svojem govoru je Nenni predvsem postavil vprašanje socialistične združitve in ugotovil točke, ki še vedno razdvajajo socialiste od socialdemokratov. Ugotovil je, da si ljudske množice želijo te enotnosti, da pa se enotnost ne more doseči za vsako ceno, temveč je treba izvršiti predhodno pripravljalno delo. Nenni je zahteval od PSDI, naj se odpove centrizmu, kot se je on odpovedal frontizmu. Pozval je na sodelovanje socialističnih struj in naslovil čuden poziv na «tiste komuniste, ki se z združitvijo strinjajo».

Glede mednarodnega položaja je ponovil svoje teze o XX. kongresu KP SZ, o madžarskih dogodkih in se, žal, v marsikateri točki postavil na nevarne pozicije antagonizma do komunistov, kar prav gotovo ne more koristiti ne samo socialistični združitvi, temveč predvsem enotnosti delovnih množic. Ni se odrekel skupni borbi s KPI med 1948 in 1953. Glede blokov je dejal, da jih obsoja, da je treba delati na tem, da se bloki razpustijo, ni pa dejal, da se bo boril za izstop Italije iz Atlanskega pakta.

V svojem govoru je tudi poudaril, da bo PSI sodelovala v socialdemokratski internacionali. Kritiziral je politiko francoskih socialistov in polemiziral s Saragatom, ki bi rad onemogočil srečanje na pol poti, ker zahteva, naj PSI sprejme vsa stališča PSDI.

Kongres je dobro sprejel Nennijevo poročilo. Razprava se je že začela, pričakuje pa se, da bo desnica, ki ji načeljuje Lombardi, sprožila svojo ofenzivo na antikomunistični podlagi in zavračala vse skupne borbe med socialisti in komunisti.

Pred poročilom Nennija so spregovorili povabljenci, med temi tudi tov. Pajetta v imenu KPI. V svojem pozdravu se je spomnil na vse borbe, ki so se jih socialisti in komunisti skupno udeležili in dejal, da se komunisti živo zanimajo za ta kongres, ker ne more biti noben človek, ki mu je pri srcu bodočnost delovnih ljudi, brezbrižen do partije, ki zastopa velik del delovnega ljudstva.

Sklepi zasedanj CK KP TO

26. januarja in 2. ter 4. februarja se je sestal Centralni komite TO, da razpravlja o poročilu tov. Destradija o organizacijskih vprašanjih. Trem zasedanjem CK so predsedovali tov. Valentinis, Calabria in Sema, poročilo je bilo odobreno, Izvršni komite pa je dobil pooblastilo, da izdela resolucijo, ki bo v kratkem objavljena.

Na zasedanju se je razpravljalo o ukrepih za izboljšanje vodstvenega dela in za zmanjšanje aparata. Poudarila se je potreba po pospešitvi življenja v sekcijah in celicah z uresničenjem koristnejše notranje demokracije in s posvetitvijo posebne pažnje partijskemu delovanju po tovarnah in med ženami. CK je odobril sklicanje plenuma tovarn za 10. februarja in plenuma podeželskih sekcij.

Važno je — je ugotovil CK — resno delati na političnem vzgojnem področju, kar naj služi k okrepitvi proletarskega internacionalizma in borbe proti vsakemu nacionalističnemu odklonu ali tendenci. V zvezi s to važno nalogo se pozivajo vsi voditelji, člani in prijatelji, naj bolje organizirajo širjenje našega tiska.

CK je posvetil posebno pozornost mladini in je priznal, da je pravilna kritika sekcijam, celicam in tovarišem, ki še podcenjujejo podporo, ki jo je treba nuditi našim mladincem v njihovem težkem delu za obnovitev izkaznic in pridobitev novih članov.

CK je pozval organizacijski odsek, naj ukrene vse potrebno za zaključitev obnovitve izkaznic in pospešitev pridobivanja novih članov, ki je še vedno nezadovoljivo.

Na koncu je CK poslušal kratko poročilo tov. Pogassija o vprašanju deželne ustanove in je določil splošno usmeritev naše svetovalniške skupine v občinskem svetu, kjer se predvideva razprava o tem vprašanju. V kratkem se bo CK ponovno sestal, da izčrpno razpravlja o tem vprašanju in da izdela dokončno stališče partije.

Zborovanje tovarniških komunistov

Jutri, v nedeljo 10. februarja ob 9. uri bo v dvorani Ljudskega doma v ul. Madonnina 19 zborovanje komunistov, ki so zaposleni v industrijskem sektorju.

Zborovanje organizira organizacijski odsek naše partije. Na dnevnem redu je točka o borbi za boljše delovne in življenjske pogoje in o nalogah komunistov.

Glavno poročilo bo podal tov. Dino Tescari.

Zborovanja, ki bo obravnavalo obstoječi položaj v tovarnah in podjetjih in o načinu, kako izboljšati notranjo organizacijo partije v tovarnah, se bodo udeležili tudi člani Izvršnega komiteja partije.

Francozi ubili 700 Alžircev v enem tednu

V ponedeljek se je zaključila v Alžiriji splošna protestna stavka, ki jo je napovedala arabska narodna fronta. V tednu stavke so Francozi pomnožili svoje represivne akcije in ubili 700 Alžircev. Francija računa, da se bo razprava v OZN o alžirskem vprašanju zaključila brez konkretnih sklepov. Za sedaj pa je 19 afro-azijskih dežel z resolucijo zahtevalo od Francije prekinitev sovražnosti, začetek mirovnih pogajanj in pravico do samoodločbe za alžirsko ljudstvo.

Pridobivanje članov v prvi vrsti

Velika večina sekcij je že zaključila kampanjo za pridobivanje novih članov. Sekcije, ki tega še niso storile, naj pohite, da se bo delo v najkrajšem izvedlo. Dalje pa je treba, da se sekcije resneje in odločneje lotevajo naloge za pridobivanje novih članov.

Glede pridobivanja novih članov omenjamo nekaj sekcij, ki so do sedaj izvedle uspešno delo. Sekcija Stare mitnice je pridobila še 4 tovariše (skupno 16), sekcija Tomažič je do sedaj pridobila 22 novih članov, sekcija Sv. Križa 14. Tudi tovariši v ladjedelnici Sv. Marka so se dobro izkazali, ker so pridobili 11 novih članov.

* * *

Prejšnjo soboto je bil v dvorani Ljudskega doma v ul. Madonnina praznik za razdelitev novih izkaznic. V imenu CK sta govorila tov. Marija Bernetič in Paolo Sema in pozdravile tovariše sekcije Pončana.

Istotako v soboto je bil v veselem vzdušju praznik v Trebčah. Pozdrav CK je prinesel tov. Gombač. Praznik je otvoril sekretar tov. Padovan.

V Sv. Križu so v soboto razdelili v dvorani «Doma padlih za svobodo» nove izkaznice. Ob tej priliki je v imenu CK spregovoril tov. Vittorio Vidali.

* * *

Ta teden bodo naslednji prazniki: Danes, v soboto v dvorani Ljudskega doma v ul. Madonnina bo praznik sekcije Sv. Jakoba. Pozdrav bo prinesel tov. Vidali.

Prihodnjo soboto 16. februarja bo prav tako v Ljudskem domu v ul. Madonnina praznik celic tovarne Dreher in Tovarne strojev. Tudi v soboto 16. t.m. pa bo v dvorani v ul. Vecellio 6 praznik ZKM za središče mesta, Sv. Marko in Arzenal.

POLITIKA IN GOSPODARSTVO

Govori komunističnih svetovalcev o pokrajinskem proračunu za leto 1957

Govor tov. prof. Weissa

Pokrajinski svet razpravlja o proračunu za 1957. Objavljamo v izvlečku nekatere intervencije naših svetovalcev, da bodo naši bralci spoznali probleme, o katerih se razpravlja po skoro štiridesetih letih molka; toliko časa je namreč preteklo od takrat, ko je obstajal pokrajinski izvoljeni organ.

Vodja komunistične skupine prof. Weiss je v uvodu svoje intervencije obrazložil kriterije, po katerih se usmerja naša diskusija. Glede na finančni položaj pokrajine obstajajo težave v tem, da se pokrajinska uprava razteza na majhna in točno določena področja ter v dejstvu, da naša pokrajina lahko računa samo na svoje dohodke, ki so pa nezadostni. Zato si bo morala pokrajinska uprava sicer prizadevati za dosego avtonomije, toda istočasno mora pogumno in postopoma zasledovati cilj krepitve funkcij, ki ji po zakonu pripadajo. Tako n. pr. krepitev socialnega skrbstva, izboljšanje njegovih uslug, da bodo z novimi pobudami postale čimbolj učinkovite. Nove pobude morajo prinesti prebivalstvu večje ugodnosti, obenem pa boljše finančne pogoje za pokrajino.

Za uresničitev teh namenov, je poderta prof. Weiss, mora biti komunistična skupina prisotna s svojimi predstavniki in osebami, ki jih bo imenovala, v ustanovah, pokrajinskem odboru, upravnih komisijah in v komisijah, kjer je prisotna pokrajina. To se še ne izvaja, ker večina načrtno zavrača na upravnem področju naše sodelovanje in to celo kjer so predstavniki njenih strank široko zastopani na osnovi imenovanja s strani drugih ustanov.

Kritične razmere našega področja

«Današnje kritične in težke razmere našega področja — je nadaljeval komunistični svetovalec — ki ga tare toliko skrbi, vedno večje nezaupanje, brezposelnost delovne sile, izseljevanje, kar je neposredna posledica, razen že navedenih neznatnih naravnih in kmetijskih virov, ki jim pa grozijo razlaščanja, kriza luke, vse to povzroča dobro znane pogoje, ki zaradi pomanjkanja dajatev in drugih dohodkov narekujejo potrebo po dopolnitvi proračuna z državnim prispevkom.»

Tov. Weiss je opozoril, da je treba glede na povišanje davščin še prav posebno previdno postopati, da se s tem indirektno ne povzroči povišek življenjskih stroškov. Pripomnil je, da je zahteva za državni prispevek za izenačenje proračuna sicer večja od prispevka, ki ga je pokrajina prejela lansko leto, toda v bistvu je manjša, če upoštevamo da so izdatki v celoti narasli.

Med odločujočimi vzroki, ki povzročijo to stanje, je govornik navedel tudi zadržanje vladnih organov v svojem zapletenem državnem aparatu ter vladno birokracijo, ki je na žalost že tradicionalna.

Bistveni problemi

Med bistvene probleme, ki bi s svojo rešitvijo lahko znatno pripomogli k izboljšanju gospodarskega stanja naše pokrajine, je svetovalec Weiss uvrstil tudi problem cestnih in železniških zvez s provincami in središči severne Italije in obmejnimi državami, problem pomorske dejavnosti in pomorskih prog, ki se stekajo oziroma bi se morale stekati v Trst, plinovod itd. Predvsem pa je za izboljšanje našega gospodarstva potrebna dobra in hitra rešitev vprašanja integralne proste cone. V zvezi s tem je predlagal, naj skupine večine, ki pripadajo vladnim političnim skupinam, vplivajo na slednje in tolmačijo zahteve tržaškega ljudstva pri svojih prijateljih, ki so v vladi.

Možnosti, ki jih ima večina v pokrajinskem svetu, se ne morejo smatrati za omejene na poedine postavke proračuna, marveč segajo izven tega, ker so predstavniki večine zaupniki vladnih strank in podporniki vlade tudi v drugih forumih. To je tembolj veljavno, ker so si te skupine zagotovile večino v pokrajinskem svetu na osnovi samovoljnosti vlade pri sestavljanju volilnega zakona.

Tov. Weiss je nadalje opozoril na našo zahtevo po večjem številu izvoljenih predstavnikov v pokrajinskem upravnem odboru. Dejal je, da ni še znano, ali je večina že kaj ukrenila v tem smislu pri vladnih strankah in organih.

Kritiziral je prakso, ki je dejansko postala že navada, da se s sklepi, ki se predložijo kot nujni in ratifikacijami odobrijo z vso naglico velike dobave, ki se naročijo skoro vedno istim tvrdkam, ali pa zelo omejenemu številu istih. Zato je predlagal, naj se odbor drži postopka, ki bo za vsak primer posebej zagotovil večjo učinkovitost natečajem za dobave in vidnejša jamstva za davkoplačevalca.

Tov. Luchesi o socialnem skrbstvu

Svetovalec Luchesi je v svoji intervenciji obravnaval vprašanje socialnega skrbstva «Naša dolžnost je — je dejal — da napravimo, kar je v naši moči, zato da bodo naloge, ki jih ima pokrajina, posebno glede na socialno skrbstvo vedno boljše izpolnjene. Skrbstvo do umobolnih, gluhonemih, slepih, nezakonskih otrok ni nikoli zadostno, da bi lahko krilo vse njihove potrebe. Znižati proračun in seveda kot posledico stroške zato, da se ne vpraša vlado za večje prispevke, nikakor ne more biti rezultat pravilnega kriterija ocene tega vprašanja».

Pravilneje bi bilo, če bi se pri sestavljanju proračuna držali kriterija potreb meščanov, ki so po zakonu deležni socialnega skrbstva. In pokrajinski svet bi nedvomno soglasno podprl večje zahteve dopolnitve proračuna s strani države, z ozirom na položaj naše province.

Naš svetovalec je kritiziral stroške za dečji dom duševno bolnih v Villa Giulia, ker je v postavki «duhovno skrbstvo» za versko osebje (gre za 4 nune) vnešena vsota 200.000 lir. Če pomislimo, da znaša najemnina za prostore 180.000 lir in stroški za didaktični material 54 tisoč lir, je v resnici nerazumljivo, zakaj morajo «potrebe duhovnega» značaja tako bremeniti proračun in zakaj mora to breme nositi provinca.

Tov. Luchesi je nato ponovno zahteval, da se vključi v proračun 1957 strošek za zastanke, ki jih mora pokrajinska uprava izplačati svojim upokojencem za pretekla leta. Opozoril je, da je predsednik pokrajine v odgovoru na naše postavljeno vprašanje, zagotovil, da bodo zastanki izplačani.

Naš svetovalec je nadalje obravnaval nekatera vprašanja v zvezi z umobolnico ter ugotovil, da je stalež osebja zelo omejen in nezadosten spričo vedno večjega števila bolnikov.

Italijanski državni proračun

Letošnji italijanski državni proračun izkazuje 2849 milijard dohodkov in 3053 milijard izdatkov, t. j. primanjkljaj 204 milijard. Za vojaške izdatke je predvideno 566,5 milijarde (lani 511,3), t. j. 55 milijard več kot v prejšnjem proračunu.

Svetovalec tov. Šiškovič o javni izobrazbi in slovenskih šolah

Prejšnji četrtek je na razpravi o pokrajinskem proračunu govoril tov Šiškovič, ki se je v uvodu skliceval na besede predsednika Gregorettija glede na poslanstvo pokrajinskega sveta, ki se mora zanimati za vprašanja in interese prebivalstva.

Tov. Šiškovič je dejal, da se popolnoma strinja z besedami Gregorettija, ker mora biti zavzemanje, za vprašanja in interese prebivalstva «osnovna naloga našega sveta, ki mora v resnici v globoko demokratičnem in konstruktivnem duhu tolmačiti interese in želje našega prebivalstva, ne da bi zanemarjal nobeno vprašanje, izhajajoč iz načela, da sedimo v tej skupščini zaradi glasu naših volivcev, katerim moramo polagati račun svojega delovanja ne samo ob koncu mandata».

«Naša pokrajina — je nadaljeval — nima samo problemov ostalih italijanskih pokrajin, razen nekaterih, ki so njej podobne. Naša pokrajina je narodnostno mešana, sestavljena iz dveh že stoletja tu živečih narodnosti, je stična točka dveh omik, dveh kultur, česar ne smemo prezreti, če nočemo zapasti v nestvarnost, v absurdne želje, v nasprotujoče si nacionalizme, ki toliko gorja prizadevajo družbi, razvoju ljudstev, področjem, kjer se spopadejo.

Za čimvečjo združitev dveh narodnosti

«Zato mora tudi naš častivreden svet znati izhajati iz te ugotovitve, iz katere mora črpati načela demokratične in umne politike za čim večjo združitev dveh narodnosti, ki sestavljajo pokrajino, zato, da postane naše področje kraj srečanja in ne spopada, most združitve in ne sovraštva, zgled sodelovanja in ne narodnostnega prepira. To je v interesu vsega našega prebivalstva, še bolj pa je v svojem vsedržavnem in mednarodnem odsevu v interesu vse dežele, vsega italijanskega ljudstva, ki je že doživelo dovolj tragedij, žalosti in nesreč zaradi nacionalističnega pustolovstva, zaradi katerega vsi, pray posebno pa naše mesto, še danes občutimo trpke posledice.

«Ne morda zato, da bi podčrtal vidike, ki ne spadajo v razpravo o proračunu, pač pa da izrazim splošne pojme, ki bi morali po mnenju naše skupine med drugimi biti vneseni v smernice našega sveta in pokrajinske uprave, mislim, da je potrebno povedati, da bi morala po našem mnenju demokratičen duh in zavest, da smo vsi državljani države, ki je prenovljena izšla iz ljudske epopeje in si je dala ustavo, temelječo na popolni enakosti pravic in dolžnosti ne glede na politična pojmovanja, na socialne pogoje, na veroizpoved in na narodnost, voditi naše delo, tako da bomo lahko rekli, kako se je v naši pokrajini delalo za odpravo posledic preteklosti in polpreteklosti, delalo tudi za odpravo slovenski manjšini od fašizma prizadejanih ran, se je delalo za uveljavitev republikanske ustave, posebnega statuta in listine o pravicah človeka, se je končno koristilo stvari dežele in ljudstva z odpravo možnih vzrokov trenja in z združitvijo narodnostne večine in manjšine pri skupnem reševanju skupnih vprašanj, ki se nam postavljajo, da damo našemu mestu in pokrajini tisto gotovost v prihodnost, ki je danes popolnoma ali v dobršnem delu ni zaradi težkih gospodarskih pogojev».

Analiza postavke o javni izobrazbi

Nato je svetovalec Šiškovič podrobno analiziral postavko o javni izobrazbi. V tej postavki je predvidenih skupno 120 milijonov 386.000 lir izdatkov (104.566.000 rednih, 10.200.000 izrednih in 5.620.00 možnih izdatkov).

Redni izdatki so razdeljeni: Šolsko skrbništvo 2.800.000 (400.000 več kot leta 1956), Realna gimnazija «Oberdan» 33 milijonov (8.285.000 več), Tehnični inštitut «Da Vinci» 27 milijon. (1.215.000 več), Pomorski inštitut 21.412.000 (2.180.000 več), Slovenska realna gimnazija 6.200.000 in Slovenska trgovska akamedija 3.800.000; obe slovenski šoli skupno 10 milijonov ali 760.000 več kot lani. V izrednih izdatkih je predvidenih 8.000.000 za izpopolnitev italijanske realne gimnazije in Šolskega skrbništva. Med možnimi izdatki se predvideva 120.000 lir za šolske blagajne, 2.000.000 za gledališče Verdi in 2.000.000 za gledališče Nuovo.

Vprašanje dveh slovenskih zavodov

Če se seštevajo izdatki za pet najvišjih šolskih zavodov, prihajamo do 91 in več milijonov. Od teh pa je le 20.833.000 za notranje stroške, ostalo pa za osebje, za katero je pokrajina dolžna skrbeti po zakonu. Če pa od 20 in več milijonov odštevamo še, kar gre za upravne stroške, ogrevanje, telefon, luč, oblačila za osebje itd., prihajamo do zaključka, da le nekaj več kot 10 milijonov služi povečanju didaktičnih sredstev šol.

Svetovalec Šiškovič pravi, da je to premajhna vsota in je zato proti temu, da bi se rezale zahteve ravnateljev, ki se v resnici držijo minimalnih potreb.

Svetovalec je nato dejal, da bi bilo treba misliti na zgraditev novega poslopja za Pomorski inštitut, ki je velike važnosti za mesto.

Nato se je dotaknil vprašanja dveh najvišjih slovenskih zavodov. Glede tega se je skliceval na besede predsednika Gregorettija, ki je dejal, da bo uprava pregledala z največjim razumevanjem pričakovanja slovenskih šol.

Svetovalec je ugotovil, da so te besede znak dobre volje za razvoj slovenske Realne gimnazije in Trgovske akademije. Toda vsota, ki jo proračun predvideva, ne izpolnjuje pričakovanj slovenskih šol in ne odraža stvarnih potreb omenjenih zavodov.

«Slovenska Realna gimnazija in Trgovska akademija — je nadaljeval svetovalec — sta začeli delovati po vojni in sta bili sistemizirani, kot je šlo. Samo pred kakšnim letom se je Trgovska akademija preselila v novo poslopje pri Sv. Ivanu, ki pa ni bilo zgrajeno zato, da se v njem nastanejo višje srednje šole.

Določene smešno nizke vsote

Zato se ne sme izhajati iz pojma, da imata oba zavoda le iste redne potrebe, kot ostale šole; nasprotno, imata večje potrebe, ker v prvi vrsti v 12 letih nista dobili tistih dotacij, ki so jih imeli ostali zavodi, ki obstajajo že več časa, v drugi vrsti sta pa še vedno v začasnih sedežih, ki niso primerni.

Iz tega izhaja, da se ne sme v določanju izdatkov za ta dva zavoda gledati le na redne potrebe, marveč se jima mora vsako leto nuditi možnost, da dobita tista izredna nakazila, s katerimi lahko postaneta dva popolnoma delujoča in moderna zavoda kot isti zavodi z italijanskim učnim jezikom. V nasprotnem primeru se odrekamo osnovnemu demokratičnemu načelu o popolni enakosti med državljani.

Proračun predvideva za oba zavoda smešne vsote. Skupno se predvideva strošek 10.000.000 lir: 4.200.000 za osebje Realne gimnazije, 3.200.000 za osebje Trgovske akademije, 2 milijona za čiščenje in vzdrževanje, ogrevanje, upravo, didaktični material, obleko za sluge Realne gimnazije in 600.000 (!) za iste potrebe Trgovske akademije.

Iz priloge 33a in 33b proračuna izhaja, da sta oba ravnatelja vprašala julija 1956 3 milijone 224.000 za potrebo Realne gimnazije in 1.624.000 za potrebe Trgovske akademije. Vem, da sta za leto 1957 zaradi temeljitih rezanj prejšnjih let vprašala 3.100.000 za Realno gimnazijo in 1.282.000 za Trgovsko akademijo. Pokrajinski odbor pa predlaga, naj se prošnja Realne gimnazije reže za 1.224.000 lir in Trgovske akademije za 1.024.000!

Moram že sedaj izjaviti, da je naša skupina proti temu rezanju zaradi že navedenih razlogov.

Isti proračun nam dokazuje, da se sestavljalci niso držali navodila o pričakovanjih slovenskih šol, ker se vidi, da se je Realni gimnaziji «Oberdan» dalo 8.285.000 več kot lani (več še del 8.000.000 izrednih izdatkov), Tehničnemu inštitutu «Da Vinci» 1.215.000 več in Pomorskemu 2.180.000. To ne pomeni, da hočemo reči, da se je tem zavodom dalo preveč, nasprotno, smo že rekli, da nasprotujemo rezanju, a vsekakor je 760.000 več kot lani za oba najvišja slovenska šolska zavoda premalo.

Stanje na Realni gimnaziji

Že v svojem vprašanju od 20. decembra 1956 sem objasnil, kakšno je stanje, v katerem se nahajata oba zavoda. Ob tisti priliki sem pozval na obisk, ki pa ga ni bilo. Če bi se bila zavoda obiskala, verjetno bi se bili sestavljalci proračuna zavedli, da je nemogoče izkazati tako malenkostne izdatke za tako velike potrebe.

V resnici Realna gimnazija nima pravega sedeža, temveč se nahaja v stanovanju, ki je bilo preurejeno v šolo. Večina razredov mora biti vedno razsvetljena z električno lučjo, klopi so stare in predpotopne, pod je potreben popravil, vrata in okna tudi, pohištvo je najrazličnejše vrste in od povsod sposojeno in ne odgovarja namenu, tajništvo se nahaja v bivši kuhinji, ravnateljstvo je temni prostor, opremljen kot stojnica za sadje, znanstveni kabineti obstajajo le na papirju, ker imajo le malo materiala na razpolago in se v njih ne more predavati, hodnik je tesen in nepripraven za oddih, 3 razredi imajo pouk popoldne ali v risalnici. Gospod predsednik je 20. decembra dejal, da se bo stanje moralo radikalno rešiti z gradnjo novega poslopja. To bi bila res idealna rešitev, ki jo je treba zasledovati. Za sedaj pa bi se moral vsaj izboljšati obstoječi položaj z dodelitvijo sob, ki so bile rekvirirane pred 3 leti in od katerih je sedanji sedež deljen le od stene, ki je bila takrat zgrajena. S petimi ali šestimi sobami tistega dela, ki ga je šola že imela, bi se položaj vsaj začasno izboljšal. Zato v imenu naše skupine prosim odbor, da to ukrene, ker ni težko. Tudi zato, ker se je Šolsko skrbništvo zanimalo za to in je podprefekt dr. Macciotta obljubil rešitev vprašanja v navedenem smislu.

Trgovska akademija

Poleg tega vprašam, da se upoštevajo zahteve ravnateljstva gimnazije in naj se ne režejo, ker predstavljajo le minimalne potrebe za delovanje zavoda. Vedeti se mora, da je treba opremiti profesorsko knjižnico s teksti in knjigami in da znanstveni kabineti morajo dobiti, kar potrebujejo za pouk. Če se bodo zahteve rezale, kot je predvideno in kot se je zgodilo tudi pretekla leta, si Realna gimnazija ne bo mogla nabaviti neobhodno potrebnih didaktičnih sredstev.

Svetovalec Šiškovič je tudi

(Nadaljevanje na 4. strani)

ZA VSAKOGAR NEKAJ

V Parizu se srečata neki belgijski diplomat in njegov dober angleški prijatelj: «Zakaj zapravljate v Belgiji toliko denarja in vzdržujete še drago ministrstvo za mornarico, ko pa imate nekaj klavrnih čolnov?» vpraša Anglež.

«Hm, dragi moj,» mu odgovori Belgijec, «najprej mi pojasni ti, čemu imate v Angliji ministrstvo za prehrano?»

◆◆◆

«Natakar!»

«Izvolite?»

«Piška je bila izvrstna, zelo mehka in sočna. Vašo restavracijo bom vsem prijateljem in znancem toplo priporočal. Povejte to lastniku.»

«Tiho, gospod! Pomotoma sem vam prinesel piško, ki je bila namenjena gospodarju.».

◆◆◆

Slaven slikar je dvajset let zapored vsak večer prebil pri neki pevki. Ko mu je umrla žena, so vsi mislili, da se bo z njo poročil.

«Ali ste znoreli?» je dejal, ko so ga vprašali o tem. «Kje pa naj potem prebijem svoje večere?»

◆◆◆

«Spominjate me na Venero Miloško, gospodična», pravi ravnatelj svoji strojepiski, mlademu in brhkemu dekletu.

«To je preveč laskavo, gospod direktor.»

«Ne, sodeč po vašem pisanju na stroj, bi človek mislil, da nimate rok.»

V ENOTNOST je moč

● *Članek iz sovjetske rev "Novi časi"*

Najvažnejša plat mednarodnega življenja, je že nekaj tednov okrepitev enotnosti in solidarnosti med deželami socialističnega tabora.

Srečanje v Budimpešti predstavnikov komunističnih in delavskih partij in vlad Bolgarije, Madžarske, Romunije, ZSSR in Češkoslovaške; razgovori v Moskvi med vladnimi delegacijami ZSSR in DR Nemčije in med delegacijami KP Sovjetske zveze in Enotne socialistične partije DR Nemčije; srečanje v Moskvi med delegacijami vlad Madžarske, Kitajske in ZSSR; razgovori v Varšavi med delegacijama Kitajske in poljske vlade...

Vsa ta srečanja, konference, razgovori so izrazili bistveno stvar: enotnost gledišč in enotnost akcij komunističnih in delavskih partij o temeljnjih vprašanjih izgradnje socializma, istovetnost stališč socialističnih dežel o sodobnih mednarodnih problemih.

Skupnost svetovnih sil socializma gre izven okvira držav socialističnega tabora. V borbi za stvar socializma imajo delovni ljudje teh držav ob svoji strani predstražo delavskega razreda kapitalističnih dežel. Dogodki zadnjih tednov so ponovno dokazali, da so delovne množice, komunistične partije, ki jih vodijo, zveste duhu in načelom proletarskega internacionalizma, da so solidarne s politiko ZSSR in dežel ljudske demokracije, da vidijo v Sovjetski zvezi branik socializma, miru in prijateljstva med vsemi narodi.

Nerazrušljiva enotnost socialističnega tabora, mednarodnega komunističnega gibanja, je imela v vsej povojni dobi ogromen in blagodejen vpliv na mednarodno evolucijo. Na to se je dobro spomniti v trenutku, ko sovražniki socializma in miru, ki jih vodijo ameriški imperialisti, povečujejo svoje napore, da bi povzročili razdor med socialističnimi deželami, kompromitirali ugled in vpliv komunističnih partij.

Socialistične sile so neuničljive

Kontrarevolucionarna zarota na Madžarskem je bila vrhunec te kampanje. Podžigovalci te zarote so si zadali cilj, da vzpostavijo režim fevdalne gospode in kapitalistov, da zopet privedejo Madžarsko v območje imperializma in napravijo iz te dežele oporišče za napad proti sosednim socialističnim državam.

Navdihovalci zarote so istočasno upali, da bodo povzročili zmedo med narodi socialističnih dežel, med komunis[illegible] mi in delavskimi partijami [illegible] kontinentov, da bodo zate[illegible] vpliv Sovjetske zveze in os[illegible] privlačno moč socialist[illegible] idej. V svoji novoletni po[illegible] ci je zakleti sovražnik [illegible] lizma in delavskega razre[illegible] Dulles izjavil, da vidi v [illegible] žarskih dogodkih «nove m[illegible] sti in nove upe» za protik[illegible] nizem.

Kontrarevolucionarni p[illegible] povzročil strahovito trp[illegible] madžarskemu ljudstvu. [illegible] ni jim uspelo odvrniti [illegible] žarske od socialistične poti [illegible] nes je očividno, da je z [illegible] propadla. Še enkrat so s[illegible] cialistične sile izkazale ko[illegible] uničljive. Kljub temu v[illegible] voditelji kapitalističnega [illegible] njihova propaganda in nj[illegible] pisači še niso nehali vp[illegible] «rušitvi komunističnega [illegible] ma», o «rušitvi komunisti[illegible] ustroja», o «krizi komunis[illegible] ga sveta», itd.

Ni prvič, da teoretiki i[illegible] gije kapitalističnega sveta [illegible] nijo z mrtvaškim zvonom [illegible] munizmu, dokazujoč s tem [illegible] jo nesposobnost, da bi [illegible] dragocen nauk iz zgode[illegible] Toda morda še nikoli ni[illegible] njihovi napori tako brezu[illegible] in njihova upanja v zr[illegible] komunizma tako varljiva [illegible] zije izginejo, dejstva pa [illegible] nejo. Še enkrat je stvarno [illegible] zočarala tiste, ki sanjajo o [illegible] lomiji komunizma», me[illegible] ko žari vedno hitrejša kre[illegible] socializma pred stotinami [illegible] jonov ljudi.

Pogostoma se pripreti, [illegible] duhu reakcionarnih eleme[illegible] ki so zgodovinsko že prež[illegible] dejstva izginejo, dočim il[illegible] ostanejo. In te protilju[illegible] sile bi hotele celo vzpost[illegible] z ognjem in mečem svojo [illegible] vlado nad vsem svetom. [illegible] stična zarota proti ljudski [illegible] mokraciji na Madžarskem [illegible] glo-francoski in izraelski [illegible] pad na Egipt, nova dok[illegible] Washingtona za izpol[illegible] «vrzeli» na Bližnjem in [illegible] njem Vzhodu, vse to so po[illegible] da bi vsemu svetu zopet [illegible] imperialistični jarem.

Zgodovinski proces je nepovračljiv

Toda zgodovinski proc[illegible] nepovračljiv. To se na[illegible] predvsem na dejstva, kot [illegible] ritev, razvoj in okrepitev [illegible] tovnega socialističnega sist[illegible] Velika skupnost socialisti[illegible] narodov je triumfirala v [illegible] gih preizkušnjah in gleda [illegible] ločnostjo v bodočnost. Ne[illegible] za domnevo, ker se enotnost [illegible] žel socialističnega tabora o[illegible] na proletarski internacio[illegible] zem, skupnost ciljev in o[illegible] nih interesov delovnih ljudi [illegible] dežel in delavskega razreda [illegible] ga sveta.

Prav na tej enotnosti [illegible] in življenjskih interesov d[illegible] skega razreda vseh dežel [illegible] strnjenost mednarodnega k[illegible] nističnega gibanja.

Enotnost proletariata, n[illegible] va mednarodna solidarnost [illegible] evo najbolj učinkovitega [illegible] žja delavskega razreda v b[illegible] proti svojim zatiralcem. T[illegible] orožje, ki bi mu ga hotela [illegible] žoazija iztrgati. V teku ko[illegible] revoluciornanega puča na [illegible] žarskem in pozneje, se je [illegible] perialistična propaganda zab[illegible] k vsakovrstnim potvorbam [illegible] klevetam, da bi usmerila [illegible] lavce v kapitalističnih dež[illegible] proti socialističnim drža[illegible] predvsem pa proti Sovj[illegible] zvezi. Toda ta sovražna ka[illegible] nja si ni utrla poti pri vel[illegible] množicah delavskega raz[illegible] ki vidi v Sovjetski zvezi svo[illegible] brambo in svojo oporo v b[illegible] proti kapitalističnemu iz[illegible] ščanju, v borbi za svoje [illegible] vice, za mir in socializem. [illegible] uničljiva enotnost socialisti[illegible] dežel, proletarski internac[illegible] lizem in mednarodna sol[illegible] nost delavskega razreda [illegible] stavljajo trdnjavo, ob kate[illegible] bodo, kot so se vedno, ra[illegible] najsrditejši napadi impe[illegible] zma.

Enotnost dežel socializma [illegible] jim je na čelu Sovjetska z[illegible] medsebojna pomoč in bra[illegible] medsebojno sodelovanje, [illegible] jamstvo njihovih bodočih [illegible] hov, jamstvo ohranitve [illegible] v vsem svetu.

(Iz sovjetske revije «[illegible] časi», št. 3 - 17. jan.[illegible])

Letos že 5 smrtnih nesreč na delu

V nedeljo zjutraj je bil v Trstu pogreb delavca Josipa Stančiča, ki se je prejšnji četrtek smrtno ponesrečil v Ilvi, kjer je bil zaposlen že kakih trideset let. Pogreba so se udeležili vsi njegovi stanovski tovariši poleg velikega števila delavcev iz drugih tovarn. V žalnem sprevodu so bili tudi člani notranje komisije FIOM v Ilvi, člani tajništva nove Delavske zbornice in FIOM. Stančič je na žalost že peta žrtev, ki je letos padla na delu. V letu 1956 se je v našem mestu smrtno ponesrečilo 25 delavcev. Padli so kot žrtve nečloveškega izkoriščanja delodajalskih monopolov, ki se ne brigajo, v kakšnih pogojih delajo delavci. V tovarnah in podjetjih je treba zato nujno uvesti preiskavo, da se ugotovijo vzroki tako visokega števila nesreč in odgovornosti. To zahtevo je že postavila nova DZ-CGIL, ki jo je iznesel v občinskem svetu naš svetovalec tov. Calabria. S predlogom se je strinjal tudi odbornik Benussi-Gambel, kot ravnatelj krajevne podružnice INAIL.

Partijsko življenje

Več sekcij je že začelo izvajati smernice, ki smo jih dali v tej rubriki za diskusijo o mednarodni debati. Sekcije so že organizirale skupne sestanke ter diskutirale o razpravi v mednarodnem komunističnem gibanju glede na osnovne sporne točke v stališčih Zveze komunistov Jugoslavije do KP Sovjetske zveze, Kitajske in drugih dežel.

Objasnitev teh argumentov in poglobitev spoznavanja ideoloških stališč mednarodnega komunističnega gibanja, vzbujajo živo zanimanje med našimi tovariši in so jim v veliko korist pri praktičnem izvajanju naše akcije v duhu proletarskega internacionalizma.

Sekcijski komiteji, ki še niso organizirali teh sestankov, naj jih čimprej pripravijo in sicer tako, da bo diskusija plodna in da se bo zaključila s točnim in jasno zavzetim stališčem, ki bo potrdilo načela marksizma-leninizma in se bo konkretno izvajalo v akciji vsake sekcije, v ideološki propagandi in v borbi proti vsakemu pojavu nacionalizma in proti vsaki nevarnosti odklona od načel marksizma-leninizma. Ideološka jasnost je neobhodno potrebna podlaga za vsako politično pobudo, za pravilno politiko enotnosti v delavskem razredu in v ljudskih množicah, da se zagotovi komunistom tista vloga predstraže, ki jo morajo vršiti, ne kot enkrat za vselej pridobljeno pravico, marveč kot pravico, ki si jo morajo stalno pridobivati s pravilnim političnim obnašanjem v interesu delovnega ljudstva, v interesu stvari socialnega in političnega napredka.

Sekcijski komiteji naj torej posvetijo največjo skrb tem sestankom tako, da bo imel vsak tovariš od tega največjo korist za svojo ideološko in politično sposobnost, kar mu je nujno potrebno pri njegovem delovanju.

KULTURA IN ZNANOST

Častno izvedena Prešernova proslava v tržaškem Avditoriju

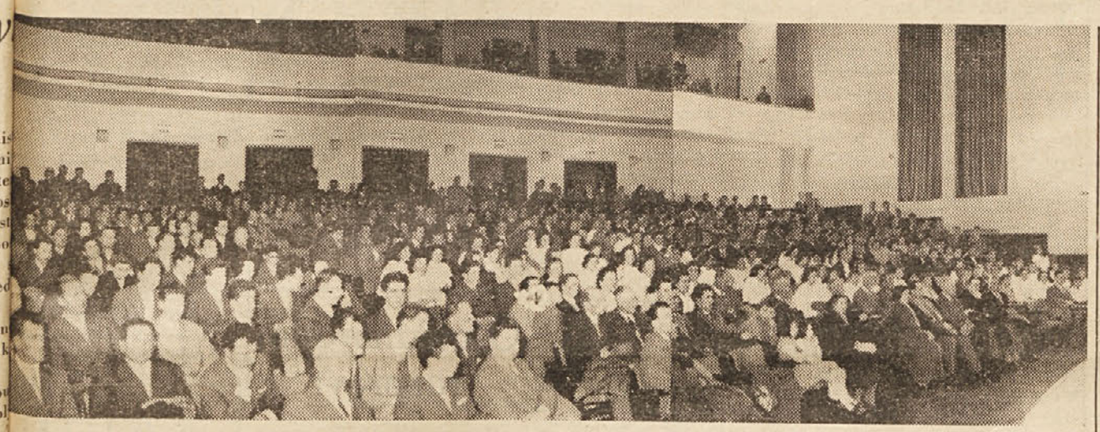

ržaški Slovenci so v nedeljo slavnostno proslavili letnico smrti največjega slonskega pesnika Francéta Prerna. Skupna proslava, ki sta organizirali Slovensko hrtska ljudska prosveta in Slonska prosvetna zveza, je pribila v dvorano Avditorija veko množico našega ljudstva. je s svojo prisotnostjo še enat potrdilo, kako so mu res srcu naši veliki kulturni varitelji. Iz vseh predelov me, okolice in podeželja pa so rišli ljudje v nedeljo tudi zada prisostvujejo reviji pevih zborov, ki je postala za ta lturni praznik prava tradija. Aplavz, s katerim so nadili vsakega izmed nastopaih zborov, je bil gotovo za žrtvovalne pevce in pevovodje jboljše priznanje in vzpodbu za bodoče delovanje.

Slavnostno proslavo je v ime obeh osrednjih prosvetnih ganizacij otvoril tajnik SHLP iro Kapelj, ki je pozdravil e prisotne, prav posebno pevze zbore in pevovodje, ki so v tako velikem številu odali vabilu za sodelovanje.

eseda Prešernu

Tudi naš veliki Prešeren — je jal govornik — bi bil prav tovo srčno vesel današnje ireditve, ker se tu v resnici resničuje njegova srčna želja, r smo tu zbrani ljudje čeprav orda različnih mišljenj, v sreu dvomno vsi enakih misli in lja. Zato je današnja proslama manifestacija enotnosti Sloncev na Tržaškem».

«Slovenski narod ljubi Prešer — je poudaril govohnik — prav je, da ga ljubi, in ne le ubi temveč, da si osvaja njeva bojevita gesla in stopa po egovih stopinjah. Človek, kot Prešeren, je vreden, da ga ubimo, da mu sledimo žejni pote, pravičnosti in resnice; je ta človek iz praveate revne zamudniškega naroda, na gar ozemlju je gospodoval j jezik in tuje pravo — ne eneč se za posledice, ki so le zanj usodne, in čeravno ebno skromen — se odločno stavil na čelo tega naroda, ga vzdignil na dotlej nepojmljistopnjo kulturne ravni ter postavil v enakovreden poaj med ostale narode».

V zaključku svojega govora Kapelj še posebno poderta, so za nas Slovence, ki žimo na tem koščku zemlje, rešeren in njegove pesmi še sebnega pomena, ker v njego. m imenu in pesmih zasledumo v tem trenutku pot, po kari nam je hoditi, če hočemo, se bodo tudi med nami resničile pesnikove srčne želje, so obenem tudi naše: da se nam za trajno povrnejo edist, sreča, sprava, med nas in še sosede pa mir, pravičnost, zumevanje in prijateljstvo». je naša iskrena želja — je ključil govornik — to naj bo e skupno voščilo za bodočost».

O Prešernu, njegovih velikih elih in neminljivih zaslugah, jih ima za slovenski narod, nato obširneje spregovoril redstavnik Slovenske prosvetne veze Edvin Švab.

«Prešeren je v našo pesem il najdragocenejše narodove nje, misli, spoznanja, ki so trivrela iz milijona živih in milijonov umrlih, nemih sloven. kih src» — je Edvin Švab pou. ril v svojem govoru, ter pri. azal, kako globok čut človečana je nosil Prešeren v sebi. Tudi mi tržaški Slovenci kliče. o: Žive naj vsi narodi in pojamo prijateljsko roko vsako. nur, ki v sreu dobro misli. Ta. besede so zlate, posebno še , kjer živita drug ob drugem naroda. Prešeren je osredje žarišče in temelj naše kulure, zato smo si izbrali obletico smrti za dan slovenske kulture. To je dan obračuna vsega našega dela, pri katerem so nam duhovne zapuščine velikega, naprednega in svobodomiselnega pesnika v zgled in za kažipot. Ob tem dnevu pokažimo, kaj zmore naše kulturno delovanje, od osnovne šole do vseučelišča, od najmanjšega prosvetnega društva na vasi do najvišjega predstavništva našega prosvetnega življenja. V tem dnevu poglobimo naše načrte za dvig naše narodne kulture Mnogi poznani narodi se niso dvignili z bajoneti, ne s topovi. S kulturo so se povzpeli na zavidljivo visoko mesto. Še mi zaorjimo v to brazdo, da doprinesemo tudi mi svoj delež k nadaljnji rasti in razvoju slovenske kulture».

«Delajmo za tem — je dejal govornik —

da rojak prost bo vsak
ne vrag, le sosed bo mejak».

Kulturni spored

Po govorih so se začeli vrstiti na odru, drug za drugim pevski zbori, ki so zapeli vsak po dve pesmi. Kulturni program je otvoril Justo Košuta z recitacijo Prešernove «Zdravljice» Članica SNG Štefka Drolčeva pa je recitirala Prešernovo «Pesem od lepe Vide». Točke sporeda je napovedovala Vera Košuta, ki se je predstavila publiki v krasni narodni noši.

Prostor nam žal ne dopušča, da bi podali tudi samo bežno oceno o posameznih zborih. Zato naj jih omenimo po vrstnem redu kot so nastopili: mladinski mešani pevski zbor Dijaškega doma, ki ga vodi Edvin Švab, zbor Salež-Zgonik pod vodstvom Hermana Miliča, zbor PD «Slavec» iz Riemanj, ki ga vodi Just Lavrenčič, zbor iz Šempolaja, dirigent Stanko Zidarič; zbor PD «A. Sirk» iz Križa pod vodstvom Albina Verginele, zbor «V. Vodnik» iz Doline, ki ga vodi pevovodja Ignac Ota, zbor Lonjer-Katinara, ki ga vodi Just Lavrenčič, zbor PD «Slovence» iz Boršta pod vodstvom Draga Petarosa, zbor «Rota» s Kolonkovca pod vodstvom Celestina Vekjeta, zbor «Primorec» iz Trebč, ki ga vodi prof. Oskar Kjuder, in končno zbor «Škamperle» od Sv. Ivana pod vodstvom Ubalda Vrabca. Zbor iz Padrič ni mogel nastopiti, ker je bil zadržan na radiju.

Nedeljska Prešernova proslava, ki sta jo organizirali SHLP in SPZ, je doživela vsestranski uspeh. Dvorana Avditorija je bila prepolna navdušenega občinstva, ki je z zanimanjem sledilo izvajanju govornikov, recitatorjev in pevskih zborov. Na gornji sliki: pogled na del dvorane; spodaj od leve na desno: Miro Kapelj, Edvin Švab, Justo Košuta in Štefka Drolčeva.

Z zadovoljstvom lahko beležimo, da so pokazali vsi zbori viden napredek, za kar jim je dala publika tudi navdušeno priznanje. Napredek, je gotovo sad požrtvovalnosti vsakega posameznega pevca kot tudi prizadevanj pevovodij. Nedeljska revija pevskih zborov je pokazala, da gre kulturno udejstvovanje Slovencev tega področja uspešno po tisti veliki in skupni poti, ki nam jo je Prešeren začrtal v vsej veličini v svojih nesmrtnih pesnitvah.

II. gledališki ponedeljek

V ponedeljek je bil II. gledališki ponedeljek v prireditvi Slovenskega narodnega gledališča. Iz tehničnega vidika, kot so vsi navzoči ugotovili, je bil II. ponedeljek boljši od prvega. Na sporedu je bilo predavanje prof. Jelinčiča o krajevni etnografiji, kar je bilo zelo zanimivo. Za njim je prof. Budal na kratko iznesel repertoarno politiko SNG in poderta mesto, ki ga zavzemajo dela italijanskih avtorjev. Milan Pavlin se je dotaknil vprašanja tržaških upodabljajočih umetnikov, medtem ko je Jožko Lukeš na dovršen način recitiral tri Leopardijeve pesmi, ki so prav gotovo navdušile prisotne in jih morda vzpodbudile k spoznavanju tega velikega italijanskega pesnika.

Na koncu večera je režiser Jože Babič govoril o vsebini Lellijeve drame «Na nočnih poteh», katere premiera bo v nedeljo popoldne v Avditorju.

Menimo, da so «Gledališki ponedeljki» zelo dobra in pozitivna zamisel, ki bi morala privabiti večje število ljudi, prav posebno mladine in ljudi, ki so željni kulturnega spoznavanja. Žal pa, to se do sedaj ni zgodilo.

Novi češki in poljski filmi

Češki in poljski filmski delavci nameravajo v kratkem snemati tri filme v koprodukciji. Prvi film bo komedija iz sodobnega življenja «Pesem o zvestobi», scene bodo snemali v Varšavi, Krakovu in Pragi. Drugi film bo v barvah za široko platno in se bo imenoval «Gospod Twardowski» po istoimenskem poljskem baletu. Tretji film pa bo komedija «Ti in jaz», ki bo v satiričnem tonu. Scenarij je napisala poljska književnica Stefanina Grodzienska.

Indija filmska velesila

Indija je postala filmska velesila. V tej deželi namreč snemajo po vojni okrog 200 filmov na leto. Lani pa so jih posneli 300. Filmski kritiki so zelo nezadovoljni s kvaliteto filmov in pravijo, da bi Indija lahko izdelala zelo dobre filme, če bi se njihovi snemalci malo bolj za to zavzeli.

50. letnica smrti Mendelejeva

2. februarja je potekla 50. letnica smrti velikega ruskega znanstvenika Mendelejeva, ki se je proslavil v svetu znanosti kot velik teoretik in sestavljalec tiste klasifikacije kemičnih prvin, ki je služila in še danes služi za podlago pri razporejanju kemičnih sestavin.

Mendelejev se ni bavil samo s teorijo, oz. s kemijo, temveč je posvečal svoje široko znanstveno obzorje tudi drugim panogam znanosti. Njegov veliki um se je lotil znanstvenega raziskovanja tudi na industrijskem, prevoznem in kmetijskem področju. Leta 1888 je na poziv vlade uredil geološko raziskovanje. Donbasa. Na podlagi tega raziskovanja je objavil razpravo, ki je pred začudenimi očmi sodobnikov otvorilo velikanska rudna bogastva tega področja. Prav tako se je posvetil raziskovanju petrolejskih polj na Kavkazu.

Mehiška umetnost ena najstarejših v zgodovini

● *Prva mehiška umetniška dela izvirajo iz petnajstega stoletja pred našim štetjem*

Mehiška umetnost je ena najstarejših v človeški zgodovini. Ljubezen do umetnosti je ena izmed značilnosti Mehike, ker je bila vedno tesno povezana z življenjem ljudstva. Danes nihče ne ve, kdaj se je začela razvijati. Prva mehiška umetniška dela, kar so jih našli doslej, izvirajo iz petnajstega stoletja starega stetja, izdelali pa so jih mehiški Indijanci, ki so že takrat gojili koruzo, najpomembnejšo rastlino ameriške celine. Pripadniki teh plemen so oblikovali iz zemlje prekrasne kipce svojih bogov. Po večini so v njih upodabljali boginjo Koruzno devico, simbol rodovitnosti in bogastva domače zemlje.

Raziskovanje začetkov že zdavnaj propadle kulture in civilizacije je še vedno polno nerazvozlanih skrivnosti. Kdo so bili Olmeki, tvorci prastare mehiške civilizacije, ki so izdelovali velikanske glave svojih bogov brez telesa, velike kipe, ki so jih odkrili v skoraj neprehodni džungli južno od Vera Cruza, kdo so bili njihovi sovražniki, ki so vse te kipe podrli — tega doslej še ni bilo mogoče ugotoviti. O njih je znano le to, da so bili pravi mojstri v izdelovanju umetniških predmetov in da so živeli kakih sto let pred našim štetjem. Njihova umetnost pa se je obdržala v obrobnih mehiških krajih še osem stoletij. Klesali so velike kipe svojih bogov iz kamna in jantarja. Delali so s kamnitim orodjem, ker kovin še niso poznali Na najlepšem kipu iz jantarja so pustili tvorci nekaj doslej še ne razrešenih hieroglifov.

Za njimi so živela na mehiški zemlji številna indijanska plemena. Na mehiški visoki planoti so zgodovinarji odkrili celo odlično izdelane freske na mavčnih stenah hiš in svetišč. Prebivalci teh krajev so zgradili tudi največje piramide Novega sveta, velike stavbe iz zemlje in kamna. Na njihove vrhove vodijo strme in nevarne, a čudovito proporcionalne stopnice.

Azteki so se pojavili v mehiški zgodovini sorazmerno pozno, ustvarili pa so najlepša in najdragocenejša dela mehiške umetnosti. Našli so tudi nekaj mask, pokritih z mozaiki, ki so izdelani iz turkizov. Te maske so del dragocenosti, ki jih je moral podariti vladar Montezuma Hernandu Cortezu, voditelju španskih osvajalcev. Ena izmed teh mask prikazuje Sončnega boga, ki je prišel na zemljo po človeško kri, svojo edino hrano.

Verstvo Aztekov je bilo menda najbolj krvavo v vsej zgodovini človeštva, ker je bilo treba žrtvovati ljudi skoraj vsak dan. Zato so Azteki prirejali posebne vojaške pohode k sosednim plemenom, da so pripeljali žive žrtve za svoje bogove.

Nato so prišli v Mehiko Španci in njihovi misijonarji, ki so z ognjem in mečem pridobili večino indijanskih plemen za katolicizem. Španci so postali arhitekti renesančnih cerkva, gradili pa so jih njihovi indijanski sužnji, ki so dali vsiljeni umetnosti lastni, samonikli izraz.

Odtlej je živela prava mehiška umetnost samo med revnim ljudstvom. Ljudski kiparji so izdelovali za razne ljudske slavnosti nenavadno lepe lesene kipe. Prav ta ljudska umetniška tvornost je ohranila tradicije blestečе umetniške preteklosti in jo nadalje razvijala navzlic tujemu vplivu, povezanemu z nasiljem. Ta ljudska umetnost živi in ustvarja še danes dela, po izrazu in tehniki zelo preprosta, morda na oko celo vulgarna, toda polna resničnega življenja, kakršna so vsa umetniška dela, ki vro iz src svojih tvorcev.

Zakaj nas pozimi zebe

◆ *Kakšna oblačila najbolj ohranjajo toploto človeškega telesa*

Zakaj človeka pravzaprav zebe? Če bi bil navezan samo na naravna zaščitna sredstva proti mrazu, bi mu predla trda. Človek pa si pomaga s toplo obleko in obutvijo, s pečjo, centralno kurjavo, električnimi grelci itd. Vprašanje, zakaj človeka zebe, je zelo zamotano. Tudi v tropičnih krajih bi človek brez obleke skoraj ne mogel živeti. Pri tem je čudno, da nas ščiti proti mrazu že čisto lahka obleka. Nag človek izgubi znaten del telesne toplote z izžarevanjem. Če označimo zgubo telesne toplote pri mladem človeku s 100, tedaj pade to število za 25% že če obleče samo srajco. Dve tretjini zgube telesne toplote si prihrani, če obleče perilo in navadno promenadno obleko. Še mnogo večja je razlika v vodi. Vtem ko se lahko nagi gibljemo na zraku samo pri približno 25 stopinj C, nas v enako topli vodi pošteno zebe, če ostanemo nekaj časa negibni v njej. Pomagamo si lahko samo z gibanjem.

Zakaj je vse to tako in zakaj narava z neprijetnim občutkom opozarja človeka na nevarnost, da bi utegnil zmrzniti? Na to vprašanje nam odgovori preprost račun. Dobro polovico vse energije potrebuje človek, ki malo dela, za vzdrževanje telesne toplote. Od 2500 kalorij, kolikor jih potrebuje dnevno, jih porabi torej telo najmanj 1250 za lastno segrevanje. Če pa jih porabi znatno več, nastanejo motnje v ravnotežju med zunanjo in notranjo toploto in občutek mraza nas pravočasno opozori na nevarne posledice.

Človek bi mislil, da je obleka najvažnejše zaščitno sredstvo proti mrazu. Fizika pa nas uči, da ni tako. Pred mrazom nas ne ščiti obleka, marveč zrak. Če bi obleko tako stisnili, da v blagu sploh ne bi bilo zraka, bi večino svojega segrevajočega učinka izgubila. V blagu je mnogo zraka. Mislimo si zelo rahlo blazinico iz bombaža. V vsakem bombažnem vlaknu je skoraj toliko zraka, kolikor bombaža, torej približno polovica. V volnenem blagu je pa skoraj 80 od. zraka. Zato so volnene obleke tako tople. V krznu je celo 95% zraka. Jasno je torej, da je obleka tem toplejša, čim več je v njej zraka ali drugače povedano: pozimi smo oblečeni bolje — žal pa tudi tem draže, čim več zraka imamo na sebi.

Pri tem pa je treba pojasniti še nekaj. Če gre samo za zrak, se človek nehote vpraša, čemu sploh potrebuje obleko. Saj imamo zraka okrog sebe tudi brez obleke dovolj ali še celo več. To dozdevno uganko pa je kaj lahko rešiti. Mirujoč zrak je slab prevodnik toplote. Toploto, pa prevaja tembolje, to se pravi, da jo odvaja tem hitreje, čim hitreje lahko odteka in čim hitreje pride do telesa nov zrak. Gledano tako, se zdi najbolj praktično preprečiti kroženje zraka in zlesti v hermetično zavezano vrečo, ki zraka sploh ne propušča. To bi bilo sicer fizikalno možno, toda preprečilo bi dihanje kože, kar je človeškemu telesu zelo nevarno. Že če oblečemo dežni plašč in obujemo galoše, imamo neprijeten občutek, ker koža ne more dihati. Tako moramo torej ostati pri topli obleki.

PREJELI SMO . . .

SLOVANSKY PREHLED, št. 1, leto XVIII. 1957, glasilo češkoslovaškega slovanskega odbora, Praga.

BULLETIN D'INFORMATION du Comité Central du Parti Ouvrier Roumain, štev. 4 in 5-6, leto X. 1956, Bukarešta.

REVUE DE LA POLITIQUE INTERNATIONALE, glasilo jugoslovanske novinarske zveze, štev. 162 od 1. januarja 1957, leto VIII., Beograd.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE, Zbornik XI. sezone, december 1956, Trst.

PREŽIHOV VORANC NA MRTVI TOČKI

3.

Naslednjega dne so me gnali, oziroma tihotapili čez mejo proti severu. Ker sem jim pripovedoval, da so me zalotili podnevi, me tokrat niso hoteli spraviti v sosedno državo čez dan, ampak smo počakali večera. Gnali so mene in še dva potepuha, ki sta pripadala češki državi. Hodili smo počasi. Vreme je bilo sila prijetno, ravno prav hladno; ko smo se navkreber ugreli, nam ni bilo treba počivati. Gospoda, ki sta šla z nami, sta bila dobrodušna dedca in ko smo prišli do kmečke gostilne, sta šla z nami vred pit. Tik pred mejo smo se ustavili in eden spremljevalcev je odšel patrulirat po meji. Ko se je vrnil, je dejal, da je meja varna in da odidemo brez skrbi.

«Hodite rajši skupaj. Manj sumljivo je, če si na meji v družbi. Straža misli, da so pač domačini. In več ljudi več vidi in sliši.»

Res bi se marsičesa naučil, če bi se dalj časa takole sprehajal po mejah. Ti tiči so z vsemi mažami namazani in drug drugega dobro poznajo.

Storili smo, kakor so nam svetovali, in smo vsi trije skupaj prekoračili češko mejo čisto drugje kot prvič. Zapreke ni bilo nobene, hodili smo že dobro uro po češki zemlji. Bili smo dobre volje in kmalu bi bil pozabil, da potujem že dva meseca po odseku, ki ni bil daljši od štirih kilometrov. Naredila se je noč, nebo je bilo jasno in polno svetlih in živih zvezd.

«Dež bo,» je prerokoval starejši tovariš in gledal proti nebu kakor kmet.

«Če pridemo do Znojma, smo dobri,» je preudarno menil drugi tovariš, ki ni maral počivati kakor midva. «Še nocoj moram v Znojm».

«Do tja je dvajset kilometrov. Ko bi kje dobil voz,» je dejal prvi tovariš, ki je imel po vsem videzu še denarja. Drugi je bil popolnoma suh.

Hodili smo v globokem kolovozu.

«Dober večer, panovi,» nas je pozdravil suh glas, in ko smo se ozrli tja, od koder je prihajal, smo ugledali žandarmerijsko patruljo treh mož, ki so nosili puške na hrbtu.

Saprabolt, to je pa smola. To so vendar isti žandarji, ki so me prvič aretirali.

«Listine, panovi!»

Toliko, da se nisem na ves glas zakrohotal. Kakšne listine! Moja tovariša nista črhnila niti besedice.

«Torej ni nič, gospodje? Morate pa z nami. Na postaji se bo vse lepo pojasnilo» — in že so nas obstopili.

Dasi je bilo precej temotno, me je spotoma eden orožnikov vendar spoznal.

«Spet je tukaj brat Jugoslovan. To je pa res smola. Kako, da ste spet tukaj? Porinili smo vas vendar v Avstrijo.»

«Oni so me nocoj pa nazaj.»

Orožnik je bil tako razkačen, da je debelo pljunil na kolovoz.

«Izpustite me, saj bom takoj izginil,» sem začel barantati. Spomnil sem se, kako so mi Čehi pred odhodom dejali, da dobim za prekoračenje meje dvojno kazen, če se še kdaj nelegalno vrnem.

«Če bi bil sam, vas bi izpustil, pa smo trije,» se je oprostil orožnik in sem mu tudi verjel.

«Torej gremo!»

Že v naprej veš, kaj bo in kako: naprej so me zasliševali na orožniški postaji in zmerjali Avstrijce, češ da ne puste poštenega človeka potovati, potem so se izgovarjali, da me morajo oddati v postopek okrajni sodniji, ki pa ne bo tako stroga kakor v Avstriji; nato sodnija in kratka sodba, da se bom pokoril mesec dni za to, ker sem samovoljno prekoračil češko mejo. Hudoval sem se, zakaj me spet obsojajo in da me sploh obsojajo, pa so mi rekli še tole:

«Sploh imate srečo pri nas. Druge tiče čisto drugače zašijemo. Zadnjič ste dobili le štirinajst dni in danes, ko imate reverz, vas moramo po zakonu obsoditi na dvojno kazen, to je na mesec dni. Potem pojdete kamor hočete.»

Grozni pojmi o pravičnosti zakonov! Reverz, kakšen zlodej je spet to? Nikdar se ne bom izkopal iz tega... Prav nejevoljen sem se spet utaboril v celici češke okrajne sodnije. Zaprli so me v isto, katero sem pred mesecem dni zapustil, le jetnikov nisem našel starih. Tam so sedeli novi fantje, seveda sami lahki primeri, ki so se le mimogrede ustavljali v tem kvartirju. Ker sem bil star znanec, mi je paznik odkazal staro, najboljše mesto v celici, poseben pograd, kjer sem se laže otepal golazni kakor med drugimi na glavnem ležišču. Dobro je bilo, da to češko sodišče ob meji ni poznalo slamnjač, ampak le pograde, kjer sicer nekoliko trdo ležiš, a uši le kako pometeš ali poplakneš z vodo.

Zapor je ostal, kakršen je bil, toda sedenje se je kmalu poslabšalo. Nastopilo je namreč dolgočasno jesensko deževje z meglami in vlago. Celica je bila temna in na dvorišče je neprestano pršilo. Dnevi so se vlekli ko jara kača, drug je bil daljši od drugega in vsi so si bili neznansko podobni. V takem zaporu nehote zboliš, postaneš jezljiv in siten. Takšni smo postali jetniki in takšno je postalo osebje sodišča. Paznik in njegova žena, ki sta imela opraviti z nami, sta bila neznansko sitna in nervozna. Zato se je tudi hrana poslabšala. Jetniki smo neprestano igrali karte, toda samo duraka, ker nismo bili razpoloženi za bistrejše igre. Edini oddih v celici je bil prihod prirastka. Novinci so bili tiste tedne veliki reveži, ker smo jih stari jetniki izpraševali tako natančno o vseh podrobnostih, da se jim je kar mešalo. Včasih je bilo že naravnost bolestno.

Novinec je zvečer pripovedoval, kako je v gostilni ob meji jedel svinjsko pečenko. Pripovedovanje je vzbudilo tako živo zanimanje sojetnikov, ko da so že leta in leta za zidovi. Zunaj je glasno curljalo od streh.

«Ali je bila pečenka velika?» so ga izpraševali.

«Velika kakor lemež,» je odgovoril novinec.

«Ali je bila svinjska ali prašičja?»

«Mislim, da je bila svinjska.» Tudi to je novinec vedel.

«Ali je bilo meso dobro?»

«Prav tako kakor svinjsko,» se je pokorno odrezal novinec.

Tako je šlo izpraševanje celo večnost. Deževja ni hotelo biti konec. Prej je bilo konec moje enomesečne kazni. Zopet so me izročili obmejnim žandarjem. Dva dni sem moral čakati na postaji, da so našli luknjo, skozi katero bi me varno potisnili. Moral sem, hočeš nočeš, nazaj v Avstrijo, ker se med tem politične razmere v Nemčiji in na Poljskem še vedno niso spremenile v korist demokraciji. Tokrat sem moral vstati še pred jutranjim svitom in ob prvi zori smo s češkimi žandarji že oprezovali na meji, kdaj bi jo prestopil. Čehi so mi dajali kup dobrih naukov za prekoračenje meje.

«Ne dajte se jim vloviti kakor slepa kura. Če vas kdo pokliče od zadaj, se naredite gluhega in pojdite naprej, saj je v Avstriji tudi republika in ne smejo streljati kar tako. Kar smo sosedi, še nismo slišali, da bi na meji koga ustrelili. Pa nikar ne opletajte okoli hiš. Izogibajte se bajt, kolikor le morete. Kar je tu prebivalcev, so vsi vohuni, le verjemite nam, ki vam hočemo dobro.» Tako je šlo, dokler nisem rekel «zbogom»! in izginil skozi mokrotno grmovje.

Zdaj pa moram imeti srečo, ni hudiman! Zares, skoraj celo uro sem hodil popolnoma varno. Gnezdo, kjer sem bil na tej strani mesec dni zaprt, je gotovo bilo že za mano. Sedaj smem hoditi počasneje, sem domneval, in sem res udaril počasnejši korak. Ko sem mislil, da sem že davno iz nevarnega pasu, mi nenadoma pride nasproti avstrijski žandar. Nesreča je hotela, da sem ga zagledal kakih petdeset korakov pred seboj, a še večja nesreča je bila, da je menda tudi on mene zagledal na tolikšno daljavo. V upanju, da me še ni videl, sem hitro krenil s ceste proti grmovju. Toda tudi mož postave se je takoj obrnil v isto smer. Nisem vedel, kaj bi drugega storil, kakor da počakam in se prepričam, kaj mi hoče.

(Nadaljevanje sledi)

DOMAČI PROBLEMI IN VESTI

Proračun Acegat odobren z neznatno večino glasov

- *Pri glasovanju 5 vzdržanih*
- *Odprto vprašanje poviška tarif*
- *Komunisti so glasovali proti proračunu*
- *Odgovori odbornikov*

Prva faza problema Acegat je torej zaključena. Po dolgotrajni diskusiji, ki se je zavlekla nekaj tednov, je prišlo v torek v občinskem svetu končno do glasovanja o proračunu tega podjetja. Občinski svet je z 29 glasovi proti 25 in 5 vzdržanim, potrdil letošnji proračun z zmanjšanim primanjkljajem 660 milijonov lir, dočim je upravna komisija predlagala milijardo in 79 milijonov primanjkljaja. Za proračun so glasovali svetovalci DC, PSDI, PRI, PSI in MEN; proti pa svetovalci KP, PLI, MSI in PNM; vzdržali so se Gruber-Benccova ter svetovalci NSZ, SDZ in UP.

S potrditvijo proračuna, kjer se je večina prebila skozi le z neznatno razliko glasov, bistveni del tega problema ostane seveda še vedno nerešen. Odprto je ostalo namreč vprašanje, kako bodo krili primanjkljaj. S tem je tesno povezan predlog, ki ga je stavil občinski odbor za zvišanje tarif, o katerem se bo govorilo na eni izmed prihodnjih sej. Prav tako ostane odprto vprašanje zahtev, ki so jih postavili nameščenci podjetja; tudi za slednje ni prišlo do konkretnega zaključka, kar bo verjetno sprožilo nove agitacije.

Pred glasovanjem je podal tov. *Pogassi* v imenu naše skupine glasovalno izjavo, v kateri je v uvodu ugotovil, da je tudi razprava o proračunu pokazala pravilnost kritik, ki so jih iznesli komunisti v zadnjih sedmih letih glede na upravljanje podjetja, politične spletke in privilegije itd. Toda monopolizatorska večina v občinskem svetu je vedno zaničljivo zavračala vse naše kritike in demokratično zahtevo za soudeležbo v upravi podjetja. V izjavi je tov. Pogassi zahteval ustanovitev komisije, ki naj sestavi načrt za ozdravitev podjetja. Naša skupina sprejme nadalje priporočila župana glede na vzpostavitev pogajanj za rešitev spora z nameščenci, seveda pod pogojem, da se sprejmejo vse zahteve nameščencev. V zaključku je izjavil, da bo naša skupina glasovala proti proračunu.

Prejšnji petek pa je bila seja posvečena skoro izključno manjšim problemom večinoma občinskega značaja. Nekateri svetovalci so načeli tudi vprašanje deželne avtonomije.

Razni odborniki so na isti seji dali odgovore na vprašanja svetovalcev. Tako je odbornik Cumbat med drugimi odgovoril svetovalkama tov. *Weissovi* glede na prometne nesreče ter *Hrovatinovi* na njeno vprašanje o neupravičenemu povišku tarif s strani podjetja «Autovie Carsiche». Priznal je, da obstojajo nerednosti ter zagotovil posredovanje občine. Dejal je nadalje, da postajališče na Opčinah ni avtorizirano. Na odgovor Cumbata je naša svetovalka vztrajala na potrebi tega postajališča, ker ni druge avtobusne zveze skozi vas. Predlagala je, naj bi občina prevzela v svoje roke avtobusno zvezo z vsemi vasmi tega predela. Dokler to ni mogoče izvesti, pa naj poskrbi za intervencijo inšpektorata za motorizacijo pri podjetju, da se odpravijo te nerednosti in neupravičeni poviški.

Glede Trgovske akademije je dejal: «Slovenska trgovska akademija je glede ambienta na boljšem, čeprav, kot je bilo že rečeno, je bilo poslopje zgrajeno za drugo vrsto učencev, ne pa za dijake in dijakinje višje srednje šole. Zato so razredi majhni, znanstveni kabineti so nameščeni v kotih, v katerih stoji le od 5 do 6 oseb. Neka učilnica je v zelo težkem stanju, ker dež cedi skozi strop. Tudi oprema je nezadovoljiva. V nekaterih razredih je smešno gledati, kako mladeniči sedijo za klopmi, ki so bile stesane za otroke izpod 14 let. Ravnateljstvo ima opremo, ki ne odgovarja dostojnosti zavoda, in mu manjka blagajna za zaupne dokumente; profesorska zbornica je skupna za dva zavoda, knjižnica je nezadovoljiva.

Rezati zato zahteve, kar predlaga odbor, in dati ravnateljstvu le 600.000 lir za leto 1957 pomeni podcenjevati vse te činitelje in ne upoštevati potreb. Izrekamo se tudi proti temu rezanju».

Svetovalec je omenil, da je predsednik Gregoretti že lani obljubil, da bo prišel letos v poštev tudi prispevek za šolske blagajne obeh zavodov. V proračunu je predvidenih 120.000 lir za šolske blagajne, ne omenjata pa se slovenski šoli. Zato je svetovalec predlagal, naj se zviša ta vsota in naj se prispeva tudi v šolsko blagajno omenjenih zavodov.

Nato je tov. Šiškovič postavil vprašanje osebja na obeh šolah. Omenil je, da to osebje ni prejelo «posebne odškodnine», niti ne 6 posebnih odškodnin, ki so bile izplačane 1956. Zavzel se je zato, da se pokrajina zanima za ugodno rešitev tega vprašanja. Istočasno je postavil vprašanje rednega staleža osebja, ki je še vedno na začetni stopnji in ni bilo vzporejeno v odgovarjajoči stalež, čeprav je stopilo v službo pokrajine s 1. oktobrom 1955. Zahteval je, naj se jim priznajo mesta v staležu in naj se jim priznajo vsa poprejšnja službena leta.

Glede osebja je tudi opomnil na to, da bi moralo prejeti, kot prejema vse ostalo šolsko osebje na drugih šolah, tista oblačila, ki mu pritičejo.

Omenil je tudi, da se strinja z vsoto za Verdi in Nuovo, ker je to v korist kulture. Istočasno pa je opozoril, da obstaja tudi slovensko stalno gledališče, ki častno izpolnjuje svoje kulturno poslanstvo v mejah svoje možnosti in da bi bilo treba tudi njemu odkazati določeno vsoto.

Intervencija tov. Šiškoviča

(Nadaljevanje z 2. strani)

zahteval, naj pokrajina najame eno osebo za čiščenje telovadnice, ki jo uporablja Realna gimnazija.

Plačujte redno partijsko članarino

Sekcija KP v Miljah je poravnala mesečno članarino za 1956 z nad 92%. Članarino za januar 1957 pa je poslala osrednji upravi že v istem mesecu.

Miljska sekcija naj bo za vzgled vsem sekcijam. Sekcije naj takoj dostavijo inkasirano članarino za januar in naj zaključijo račun o prejetih zastankih.

Redno plačevanje partijske članarine je ena izmed osnovnih dolžnosti in nalog slehernega člana. Zato, tovariši, plačajte redno vsak mesec članarino, da ne bo prišlo do nepotrebnih zastankov!

Gospodarsko stanje Trsta ob zaključku 1956

Trgovinska zbornica je te dni objavila mesečni bilten, ki govori o gospodarskem položaju v decembru. Mesečni pregled je zanimiv ne samo zaradi podatkov za december, marveč ker ima tudi nekaj podatkov, ki jih je sicer še premalo, kateri govorijo o položaju v vsem letu 1956.

Najbolj zanimivi in seveda najbolj žalostni so podatki o brezposelnosti. Ob koncu leta 1956 je stanje še slabše. Novembra je bilo 19.633 brezposelnih, medtem ko jih je bilo 31. decembra 19.908. Število je naraslo za 274 enot, to je za 1,4 odst. Porast sicer sam na sebi ne bi bil tako velik, če bi to ne bilo odraz stanja, ki je vedno slabše, ker število brezposelnih stalno narašča. Če primerjamo to število s stanjem 31. decembra 1955, ko je bilo 18.950 brezposelnih, znaša porastek 957 enot, kar odgovarja 5,1 odst. Po drugi strani je bilo decembra 1956 vpisanih pri uradih za delo tega področja 87.947 zaposlenih enot, z znižanjem za 968 enot, oziroma 1,1 odst. v primeri z novembrom. Če primerjamo to število z decembrom 1955, beležimo porastek 3,1 odst.

Večje število brezposelnih je pripisati številnim stečajem podjetij in tvrdk v zadnjih mesecih preteklega leta in začasni ukinitvi raznih gradbenih del.

V zadnjih mesecih se je več oseb izselilo kot pa vselilo. Podatki za december torej še enkrat potrjujejo vso resnost gospodarske depresije. Viša se število brezposelni, pada pa število zaposlenih.

Indeks industrijske proizvodnje isto tako potrjuje to stanje. Decembra je bil indeks proizvodnje na višini 167 v primeri s 168,3 v prejšnjem mesecu in 170,6 v decembru 1955. Gre torej za vidno znižanje. Verjetno je to pripisati malim in srednjim podjetjem, točnih podatkov namreč še ni, predvsem podjetjem v industrijski coni v Žavljah. V ladjedelnicah, razen pri Sv. Roku v Miljah, ni beležiti padca proizvodnje. Tudi petrolejske čistilnice beležijo lani in to kljub sueški krizi, višjo proizvodnjo kot 1955, čeprav ne mnogo. V primeri s 1955 je porasla za 1,6 odst. Nekoliko je porasla tudi proizvodnja železarne Ilva: 2,8 odst. za lito železo, 4,7 odst. za jeklo in 2 odst. za valjano železo. Iz gornjih podatkov bi se dalo torej sklepati, da je bil lansko leto najbolj prizadet sektor male in srednje industrije.

S tem imamo dokaz več o nujnosti ukrepov v pomoč temu važnemu sektorju mestnega gospodarstva, ki zaposluje dobršen del delovne sile.

Ustanovitev integralne proste cone s primernimi popravki bi bila zelo učinkovita za izboljšanje tega stanja. Prav zaradi tega so združenja malih in srednjih proizvajalcev med prvimi postavila to vprašanje. Zato zgleda tembolj čudno njihovo sedanje stališče, to je njihov pristanek na resolucijo Confintese, ki se odpoveduje prosti coni v zameno za druge ukrepe, med temi ukinitev nekaterih davkov. Taki ukrepi so sicer dobrodošli, vendar ne morejo nadomestiti vseh ugodnosti, ki bi jih prinesla Trstu integralna prosta cona. Okoristile bi se morda največ prav tiste kategorije, ki niso med najbolj prizadetimi.

Ladje skozi Sueški prekop

Kot kaže, dela za čiščenje Sueškega prekopa dobro napredujejo. Gospodarska agencija «Astra» je namreč te dni sporočila, da bo paroplovna družba «Gennari» iz Pesara poslala ob koncu februarja svoj parnik skozi prekop. Druga ladja — in tokrat iz Trsta — bo odplula skozi Sueški prekop prve dni marca.

Vest je nedvomno razveseljiva, ker se bodo z očiščenjem prekopa in redno plovbo končale velike težave, ki so jih imele paroplovne družbe in zaradi katerih je trpelo naše mesto.

O mednarodni razpravi

Drug razlog, zaradi katerega ognjevito sledijo tržaški komunisti sedanji razpravi je v tem, da se vrši na podlagi nekaterih tez, ki jih že dalj časa podpira ne morda kakršna koli partija, temveč tista, ki deluje v bližnji Jugoslaviji; Zveza komunistov Jugoslavije je imela in ima še vedno neposredni vpliv v življenju tržaškega delavskega razreda in še vedno vrši tu propagandno in tiskovno akcijo. Cilj razprave, ki je v teku, je razjasnitev, določitev določenih pojmov, o katerih so različna mnenja in ki so v glavnem vsi povezani z načelom proletarskega internacionalizma. Tržaški komunisti kot taki, naj pa bodo Slovenci ali Italijani, ne morejo kot želeti in napraviti vse mogoče za svoje lastno prispevanje zato, da bo razjasnitev koristna, odločno potrjujoč obenem svojo zvestobo marksistično - leninističnim načelom o internacionalizmu. Ni pa dovolj, da trdijo, da soglašajo z mednarodnim komunističnim gibanjem. Neobhodno potrebno je, da vodijo neutrudno delo ideološke vzgoje v in izven partije, med delovnimi ljudmi in demokrati. V partiji se mora akcija v obrambo ideološke čistosti uresničiti preko demokratičnega notranjega življenja, v katerem bo mogoče s popolno odkritosrčnostjo in lojalnostjo popraviti vsako napako v dobri veri in razkrinkati, če se to zgodi akcijo sovražnega vtihotapljanja. Na tem področju sta se oba nacionalizma vsakokrat predstavila pod raznimi oblikami, z vsemi metodami

Od nacionalizmo poznamo predrzno in nasilno obliko, njegovo obliko ničevih popadkov in osvet, neobčutljivosti do vprašanj druge narodnosti in hiperobčutljivosti do vprašanj lastne narodnosti, nasilnost in vitimizem, korupcijo in paternalizem, prevzetnosti in čut manjvrednosti vse do ščuvanja k rasističnemu sovraštvu. Na vse to od primera do primera morajo z odločnostjo in jasnostjo paziti vsi tisti, predvsem pa komunisti, ki zasledujejo cilj enotnosti delavskega razreda in ljudstva v obrambi svojih interesov in svojih teženj po miru, demokraciji in socialni pravičnosti, ter zato po bratski solidarnosti z delavskim razredom in narodi vsega sveta, katerih pridobitve in izkušnje so skupna last in obramba in za katere je torej Sovjetska zveza, prva in najmočnejša socialistična dežela odločilni činitelj.

ZA TEDEN DNI

Sobota, 9. - Apolonija, nica
Nedelja, 10 - Skolastika, šan
Ponedeljek, 11. Dezi Željko
Torek, 12. - Evlalija, Cve
Sreda, 13 - Jordan, Katj
Četrtek, 14. - Valentin, homir (ščip)
Petek, 15. - Favstin, Vese

Zgodovinski dnevi

9. 1921 so fašistične šk napadle in zažgale ništvi in tiskarno «Lavoratore» in «De
10. 1837 je umrl največ ski pesnik A. S. Pu Rodil se je leta 1799
14. in 15. 1902 so bile v velike delavske demo cije, v katerih je pad delavcev.

RADIO ODDAJE

SOBOTA: 12.55 Hrvatsk srbske pesmi - 15.40 Vo tercet «Metuljček» - 17.45 kovski: Sinfonija št. 6. - Glasba za naše malčke - Sestanek s poslušalkami.
NEDELJA: 9. Kmetijska daja - 11.30 Vera in naš 12. Oddaja za najmlajše: V nassi (po Andersenu): bezen med lutkami» - Glasba po željah - 17. Sl ski zbori - 18. Rahman Koncert št. 2 - 20.30 Go «Faust», opera v 4 dej.
PONEDELJEK: 13.30 G ni orkester Melacrino - Lepe operne arije - 18.30 čarane police - 19.15 Rad univerza - 21. Znatnost in nika - 22. Slovenske bal
TOREK: 13.30 Glasba p jah - 19.15 Zdravniški ve 20.30 Moški zbor Slove filharmonije - 21. Herber modi: «Onkraj raja», dra 4 dej. Igrajo člani Radij odra.
SREDA: 12.55 Jugoslov motivi - 18.30 Pisani bal - 18.40 Vokalni tercet «M ček» - 19.15 Radijska uni - 21. Obletnica tedna - 22. in izpovedi italijanskih s nih književnikov.
ČETRTEK: 12. Alpinize smučarstvo - 19.15 Sol dom - 21. Dramatizirana ba - Mirko Javornik: «N magljivi»
PETEK: 12. Življenja in de - 13.30 Glasba po želj 18.30 Z začarane police - Radijska univerza: «Zv slovje in astrofizika» - Umetnost in prireditve stu

Prosta izbira zdravnika naj se takoj uvede tudi na Tržaškem

● *Zasedanje pokrajinskega odbora INCA in zaključne resolucije*

V nedeljo je bilo v Trstu drugo zasedanje pokrajinskega odseka ustanove INCA. Na zasedanju so razpravljali o treh glavnih vprašanjih: raztegniti na naše področje proste izbire zdravnika, zdravniški oskrbi za upokojence in sestavi zdravniške arbitražne komisije.

Zasedanja so se udeležili predstavniki vseh večjih tovarn in podjetij, predstavniki delovnih kategorij ter s podeželja. Otvoril je tov. Radich, ki je naznanil, da bo INCA v kratkem sklicala poseben sestanek, na katerem bodo obravnavali vprašanje nezgod na delu.

Problem zanima 152.000 zavarovancev

Glavno poročilo je nato podal ravnatelj pokrajinskega odseka INCA tov. Luchesi. Poročilo navaja izvor, razvoj in sedanje stanje pri INAM. Kot že omenjeno, so bila v poročilu v glavnem obravnavana tri vprašanja, ki smo jih že omenili uvodoma.

Prosta izbira zdravnika direktno zanima 152.000 oseb od celotnega števila 300.000 prebivalcev. Ta številka že sama na sebi kaže, kakšne važnosti je vprašanje raztegnitve na naše področje proste izbire zdravnika.

Sindikalne organizacije in njihovi predstavniki v pokrajinskem odboru INAM, ki jih pri tem podpira zdravniška zbornica, se že dalj časa zavzemajo, da bi končno prišlo do ureditve tega vprašanja, da se tako odpravi nevzdržno stanje zdravniške oskrbe.

O zdravniški oskrbi za upokojence se je na zborovanju poudarilo, da INAM napačno tolmači zadevni zakon. Zato se pozivajo osrednji in krajevni organi te ustanove, naj se točno ravnajo po zakonskih pred. pisih. Na osnovi teh imajo namreč upokojenci pravico do 180 dni zdravniške oskrbe v vsakem posameznem primeru bolezni in ne 180 dni na leto, kot dela v praksi INAM.

Kar se tiče zdravniške arbitražne komisije, so zborovalci postavili zahtevo po nekaterih spremembah.

Tov. Radich je podal še kratko poročilo o sestanku, ki ga je imela z osrednjim vodstvom INAM v Rimu delegacija pokrajinskega odbora te ustanove. Tov. Radich je bil namreč tudi v tej delegaciji. V Rimu pravijo — kot je poročal tov. Radich — da so pripravljeni priznati tržaškim zavarovancem INAM enake pravice, kot jih imajo v drugih pokrajinah Italije in sicer prosto izbiro zdravnika. Zato, da bodo v Trstu lahko ohranili prednosti, ki jih imajo glede na zdravniško oskrbo, je treba povišati delodajalcem dosedanji izredni zavarovalni prispevek od 0,47 odst. na 1,04 odst. da se tako lahko krijejo večji stroški. Povišku pa se seveda upirajo delodajalci. Zato bo potrebna odločna borba delavcev, da jih prisilijo na pristanek poviška.

V diskusiji so razni delavci iznesli kritike proti ravnanju nekaterih zdravnikov, proti postopanju arbitražne komisije, bolničarjev v ambulantah itd. V zaključku zasedanja so izglasovali tri resolucije, ki postavljajo zahtevo proste izbire zdravnika, spremembo sestava arbitražne komisije in priznanje enakih pravic upokojencem kot ji imajo ostali zavarovanci INAM.

Zaključena diskusija o pokrajinskem proračunu

- *Konkretne zahteve komunističnih svetovalcev za izboljšanje položaja na Realni gimnaziji in Trgovski akademiji*

V ponedeljek se je nadaljevala razprava o letošnjem pokrajinskem proračunu. Na seji pokrajinskega sveta je o tem govorilo več svetovalcev. Med temi tov. Weiss, Luchesi in Sartori. Pred njimi pa je govoril Bazzaro (PRI), ki se je predvsem spotikal proti govoru tov. Šiškoviča, ki je resno postavil vprašanje dveh najvišjih slovenskih šolskih zavodov. Tov. Weiss je v svojem kratkem govoru zavrnil trditve Bazzara in dejal, da ne gre za noben vitimizem, temveč le za pravice, ki pripadajo obema slovenskima zavodoma enako kot italijanskim zavodom.

Podprl je izvajanje svet. Šiškoviča s tem, da je navedel pomanjkanje učnih pripomočkov na Realni gimnaziji v ul. Lazzaretto Vecchio. Tov. Sartori pa se je dotaknil vprašanja cest in kritiziral odbor za nekatere postavke v oddelku za javna dela. Zavzel se je tudi za sirotišče v Barkovljah, kjer se dogajajo razne nerednosti in niso otroci tako negovani, kot bi se spodobilo.

Predsednik pokrajine je po govorih nekaterih drugih svetovalcev zaključil diskusijo in vprašal, ali ima kdo, kakšne konkretne predloge k proračunu. Tov. Šiškovič je predlagal, naj se sprejmejo brez rezanj zahteve ravnateljev petih šolskih zavodov, ki spadajo pod pokrajino, tov. Weiss pa je zahteval, naj se nakaže izredna vsota za potrebe Realne gimnazije in Trgovske akademije s slovenskim učnim jezikom. Ob tem se je razvila kratka diskusija, v teku katere je tov. Šiškovič zopet opozoril predsednika pokrajine, da bi bilo treba, dokler se ne zgradi novo in že obljubljeno šolsko poslopje za oba najvišja slovenska šolska zavoda, izročiti Realni gimnaziji tisti del poslopja v ul. Lazzaretto Vecchio, s katerim je šola že razpolagala. Komunistični svetovalci so si poleg zahteve tov. Sartorija za dvig nakazila za sirotišče v Barkovljah pridržali pravico, da postavijo odboru še druge konkretne predloge.

Zasedanje občinskega sveta v Nabrežini

Na predzadnji seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta, ki je bila prejšnji petek so svetovalci odobrili več sklepov, ki jih je predložil občinski odbor: prodajo zemljišča v Sesljanu lastniku hotela «Corona», sprejem v službo 2 otroških vrtnaric, pogodbo z družbo Telve za napeljavo telefona v Devin in Sesljan. Odobreno je bilo tudi poročilo revizorjev glede občinskega proračuna za 1955.

Na isti seji so bile odobrene še nekatere spremembe v občinskem obračunu za 1956. Občinsko uprava je namreč uporabila skupno 1,617.491 lir več, kot je bilo določeno v nekaterih postavkah, ter 1,624.235 lir manj kot je bilo določeno v drugih postavkah. Manjši izdatki kot je bilo predvideno, so bili za plače pomožnega osebja, vzdrževanje vrtcev in plač vrtnaric, cestne pometače, uporabo vode v pisarnah, honorar županu in občinskim odbornikom in za prispevek župnikom. Večji pa so bili izdatki za uporabo pitne vode v občini, kurjavo na šolah, vzdrževanje cest.

Občinski svet je bil nato še obveščen, da bodo začeli v kratkem širiti cesto od Sesljana k morju, za kar bodo uporabili 20 milijonov lir; vsota je bila tudi že odobrena.

Na prejšnji seji, ki je bila v petek 25. januarja, je občinski svet razpravljal o številnih točkah dnevnega reda. Določil je tudi zemljišče v Nabrežini, na katerem bodo gradili novo poštno poslopje in sicer v centru vasi blizu glavnega trga.

Svetovalci so nadalje odobrili ukrepe za poenotenje plač občinskim nameščencem. Povišek 2,5% so zvišali na 5%, znižali so dobo 40 let na 20 let.

Na seji je prišlo v razpravo tudi vprašanje občinske knjižnice, oziroma višine najemnine za njene prostore.

Za tiskovni sklad naših listov

Za tiskovni sklad «Dela» je darovala Zobec Apolonija 200 lir.

Za tiskovni sklad «Lavoratora» je tov. G. Costanzo daroval 2000 lir, v počastitev spomina matere N. N. iz Škednja 1000, Bravin 500 lir.

TEDENSKE NOVICE

Strašna nesreča v Ilvi

V četrtek prejšnjega tedna zjutraj se je pripetila v železarni «ILVA» strašna nesreča, ki je pretresla vse nameščence in tudi javno mnenje. 2150 kg težak kos železa je padel z žerjava na nič hudega slutečega delavca Josipa Stančiča, ki se je v usodnem trenutku nahajal na železniškem vozu. Na voz so namreč nakladali z žerjavom težke kose železa. Ogromna železna masa je nesrečnega delavca zmečkala tako, da je bila vsaka pomoč zaman. V teku je preiskava, da se ugotovijo odgovornosti za nesrečo. Zgleda pa da so zobje žerjava nenadoma popustili, tako da je kos železa treščil v globino.

Josip Stančič, ki je bil zaposlen v Ilvi že kakih 30 let, zapušča edinega sina. Žena je bila za časa vojne deportirana in je umrla v nacističnem taborišču. V nedeljo zjutraj je bil pogreb tragično preminulega delavca. Pogreba se je udeležilo veliko število njegovih stanovskih tovarišev.

Agent prometne policije se je ponesrečil

Prejšnji četrtek se je težko ponesrečil z motorjem agent prometne policije Elio Romanutti. Vozil je s precejšnjo brzino v smeri Miramarja, ko mu je nenadoma z desne strani prekrižal pot osebni avto, ki ga je vozil Carlo Volpich iz ul. Donota. Pri trčenju je vrglo agenta z vso silo z motorja nekaj metrov v stran, kjer je obležal v nezavesti. Ranil se je na glavi in verjetno tudi zlomil hrbtenico. V bolnici so ga sprejeli s pridržano prognozo.

Brezposelne je goljufal

Prejšnji teden je policija aretirala 56-letnega Guglielma Brainija iz ul. Industria 24. Proti Brainiju je bilo namreč vloženih že več ovadb s strani brezposelnih oseb, ki jih je brezvestno ogoljufal. Na piko je vzel še posebno brezposelne mladeniče, ki jim je obljubljal zaposlitev. Toda čim so mu verjeli, je že zahteval od njih večje ali manjše vsote denarja. S takimi goljufijami je zaslužil že kakih 30 tisoč lir, kot je sam priznal na policiji.

Po dveh dneh so našli obešenca

V soboto so našli v nekem stranišču vladne palače na Trgu Unità truplo obešenca, ki je napravil samomor — kot je ugotovil zdravnik RK — že dva dni pred najdbo. Na sled so prišli, ker je bilo stranišče že dva dni od znotraj zaprto tako, da so ga morali agenti odpreti s silo. Samomorilca so identificirali za 71-letnega Milana Hosta, ki je stanoval pri sestri v ul. Milano. Baje ga je do tragičnega koraka privedla neozdravljiva bolezen.

Z vespe sta padla

V ponedeljek zvečer sta se na repentabrski cesti ponesrečila z vespo 32-letni Marcello Basso iz ul. Bonomo in 21-letni Nello Travan iz ulice Nordio. Ponesrečenca sta se zatekla v bolnico s svojim vozilom. Težje poškodbe je pri padcu odnesel Basso, ki si je zlomil levo nogo, medtem ko se je Travan izmazal le z nekaj praskami tako, da so ga lahko po prvi pomoči poslali domov.

Dva nesrečna padca

V torek so sprejeli v bolnico 80-letno Anno Argo iz ul. Udine, ki je padla v svojem stanovanju, in 78-letno Carlo Pizzicar, ki je padla na ulici. Argova si je pri padcu zlomila koleno desne noge in bo morala ostati v bolnici približno mesec dni. Pizzicarjeva pa si je pri padcu poleg nekaj lažjih ran poškodovala tudi desno oko. Če ne bodo nastopile komplikacije, bo okrevala v dveh tednih.

Z vespo ob pločnik

V sredo je na Viale Miramare zadel z vespo ob pločnik 32-letni Valentin Gabrovec iz Mavhinj 25. Prepeljali so ga v bolnico z rešilnim avtom. Zdravniki so mu poleg ran na glavi ugotovili možganski pretres. Okreval bo v 20 dneh.

Iz matičnega urada

V dneh od 1. do 6. februarja se je v tržaški občini rodilo 43 otrok in 1 mrtvorojen, umrlo je 72 oseb, porok je bilo 16.

Urnik avtobusov

Bazovica - Padriče - Gropada Trebče
(Odhodi s postaje na trgu Libertà in Largo B. Vecchia)
Ob delavnikih: 7.30, 8.15, 9.30, 10.15, 11, 12, 13.10, 14, 15, 16, 16.50, 17.30, 18, 18.50, 19.50, 20.40, 22.40.
Ob praznikih: 7.25, 8.30, 10, 11, 12.30, 13.10, 13.50, 14.30, 15, 15.30, 16, 16.30, 17, 17.30, 18, 18.30, 19, 19.45, 20.30, 22.30, 24.

Blok Fernetič
Odhodi s postaje na trgu Libertà)
Ob delavnikih: 7.30, 10.15, 13.10, 15, 18.
Ob praznikih 7.25, 10, 13.10, 14.30, 18, 20.30.

Blok Pesek
(odhodi s postaje na trgu Libertà)
Ob delavnikih: 7.45, 13.10, 17.30.
Ob praznikih: 11.30, 17.30.

Kozina - Herpelje
Odhod s postaje na trgu Libertà ob 7. uri. Odhod s Herpelj ob 9. Vožnje ob sredah in sobotah v vsakem 2. in 4. tednu v mesecu.

Domjo - Boljunec - Dolina Prebeneg
(Odhodi postaje Largo Barriera Vecchia)
Ob delavnikih: 6.35, 7.25, 10.20*, 12.05, 13.05*, 16.35, 17.05*, 18.05, 18.35, 19.20, 20.45, 22.35.
Ob praznikih: 9.05, 10.35, 12.35*, 14.35, 16.05, 17.05, 18.15, 19.35, 20.40, 22.05.
N.B. *) Samo te vožnje gredo do Prebenega, ostale se ustavijo v Dolini.

Domjo - Ricmanje
(Odhodi s postaje Largo Barriera Vecchia)
Ob delavnikih: 7.35, 10.35, 12.20, 13.35, 18.05, 19.20.
Ob praznikih: 9.35, 14.05, 16.20, 19.35, 22.50.

Adamič - Mačkovlje
(Odhodi s postaje Largo Barriera Vecchia)
Ob delavnikih: 11, 13.30
Ob praznikih: 13, 22.30.

Osp - Mačkovlje
(Odhodi s postaje na trgu Libertà)
Ob delavnikih: 18.15.
Ob praznikih: 18.30.

Podlonjer - Lonjer
(Odhodi s postaje Largo Barriera Vecchia)
Ob delavnikih: 6.20, 6.40**, 7, 7.22*, 7.40, 8.07**, 8.25, 8.52, 9.02, 9.30**, 9.40, 10.15, 10.30*, 11.02, 11.20**, 11.40, 12.02, 12.20, 12.40, 13, 13.20**, 13.40, 14.15*, 14.45*, 15.16*, 15.45*, 16, 16.20, 16.40, 17, 17.20, 17.40**, 18, 18.30**, 18.50, 19.20**, 19.40, 20.05**, 20.30, 20.52, 21.10, 21.40, 22.15*, 22.45*, 23.20.
Ob praznikih: 8, 8.31, 9.01, 9.31, 10.01, 10.31, 11.01, 11.42, 12, nato odhodi vsake četrt ure.
N.B. *) odhod s trga Sv. Frančiška. — **) Vožnje do Lonjerja, ostale do Podlonjerja.

Slovensko narodno gledališče za Tržaško ozemlje

V nedeljo 10. februarja ob v Avditoriju v Trstu premiera
NA NOČNIH POTEH
drama v 3 dejanjih
Spisal: . . . . Renato L
Režiser: . . . . Jože Ba
Prevedel: prof. Ivan Š
Scenograf: . . Jože Ce
Scena izdelana v delav SNG pod vodstvom — Iva Kuferzina —

V torek 12. februarja ob 20 v kinodvorani v Škedn NA NOČNIH POTEH
II. gledališki ples b v soboto 9. februarj ob 21. uri v dvorani n stadionu „Prvi maj" Vrdelska cesta št. 7

KINO

Občine
Sobota, 9. febr: «Jezde samotne doline (Il liere della valle solit
Nedelja, 10. febr.: «Izgub mladina» (Gioventù ciata).
Ponedeljek, 11. febr.: s novi.
Torek, 12. febr.: «Drža vsemirja» (Il cittadin lo spazio). Film Univ
Sreda, 13. febr.: se pono
Četrtek, 14. febr.: «Rdeči ter» (La pantera r

Prosek
Sobota, 9. febr.: «Sa Barvni film MGM.
Nedelja, 10. febr.: se p
Sreda, 13. febr.: «Drzn kleta» (Ragazze au

Nabrežina
Sobota, 9. febr.: «Pogum sija» (Il coraggio di sy). Film MGM.
Nedelja, 10. febr.: se p
Sreda 13. febr.: «Za (L'imboscata). Film M

Nabrežina - postaja
Sobota, 9. febr.: «Sveti (La tigre sacra).
Nedelja, 10. febr.: se p